

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา

หมู่บ้านหนองน้ำใส

นางสาวเข็มช้อย พันธาง

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ปีการศึกษา 2544

ISBN...

นางสาวแหม่มซ้อย พันสา : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
หมู่บ้านหนองน้ำใส

อาจารย์ที่ปรึกษา : ^{ผู้ช่วย}รองศาสตราจารย์ ดร.สุเวทย์ นิงสานนท์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนันทา ทองทา
, 55 หน้า

ISBN.....

ในการศึกษาและติดตามประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหนองน้ำใส เพื่อทราบ
กระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านว่าเกิดมีการสร้างงาน สร้างรายได้ มีการพัฒนาอาชีพ การ
พึ่งพาตนเอง ตลอดจนเกิดความคิดริเริ่มเพื่อแก้ไขปัญหาและสร้างศักยภาพของตนเอง เพื่อทราบ
ปัจจัยต่าง ๆ ที่ทำให้โครงการบรรลุเป้าหมาย และรวมถึงทราบตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตาม
ทัศนะของประชาชน โดยทำความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองหมู่บ้านหนองน้ำใส
ศึกษาหลักการบริหารการจัดการกองทุนจากคณะกรรมการ และจากเอกสารต่าง ๆ วิเคราะห์หาหลัก
เหตุผลโดยใช้ทฤษฎีระบบ “ซิปปโมเดล” (CIPP Model) เก็บข้อมูลในรูปแบบ บรร.ต่าง ๆ นำข้อมูลที่ได้
ได้มาสังเคราะห์

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

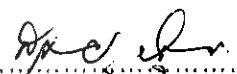
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา.....

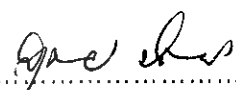
หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้ เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาบริหารจัดการและประเมินโครงการของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....
(ผศ. ดร. สุเวทย์ นิงสานนท์)
.....

คณะกรรมการสอบ

.....
(ผศ.ดร. สุเวทย์...นิงสานนท์)
.....

.....
((ดร.จิรวัดน์ ขงสวัสดิกุล))
.....

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาบริหารจัดการและประเมินโครงการของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

()

วันที่ เดือน พ.ศ.

25 ต.ค. 2545

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือจาก รองศาสตราจารย์ ดร.สุเวทย์ นิงสานนท์ , ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนันtha ทองทา, และ นายมรกต ชินสิทธิ์ พัฒนาการ 6 อำเภอสีแก้ว ที่ได้ให้คำแนะนำ ข้อคิด ข้อคิดเห็นตลอดจนแก้ไข ข้อบกพร่องต่าง ๆ และกรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าในการตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นของเครื่องมือ ที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการชุมชน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติ ผู้นำชุมชน ผู้นำกองทุนทุก ๆ กองทุนในหมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้านและชาวบ้านทุกคน ที่มีส่วนช่วยอนุเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับหมู่บ้าน

ขอขอบพระคุณผู้ใหญ่บ้านใหม่สามัคคี หมู่ที่ 5 ที่อนุเคราะห์สถานที่ในการจัดเวทีประชาคมตำบลและอื่น ๆ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองน้ำใส ที่เป็นศูนย์รวมในการแลกเปลี่ยนข้อมูลต่าง ๆ ระหว่างบัณฑิตในตำบลหนองน้ำใส ผู้จัดทำสารนิพนธ์ ขอกราบขอบพระคุณทุกฝ่ายที่มีส่วนช่วยเหลือ ให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ลุล่วงไปด้วยดี

(นางสาวแฉ่มชัย พันธ์สา)

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ

หน้าอำนวยการ

กิตติกรรมประกาศ

สารบัญ

สารบัญแผนภาพ

สารบัญตาราง

บทที่ 1 บทนำ	1
1. ภูมิหลัง	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	1
3. กรอบความคิดทฤษฎี	2
4. วิธีดำเนินการ	5
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ	6
บทที่ 2 ปรัชญาวัฒนธรรมและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
1. นโยบาย หลักการ และวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ	7
2. ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง	9
3. หลักการประเมินโครงการรูปแบบ การประเมินแบบ “ซีพีเอ็มโมเดล” (CIPP Model)	17
4. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	18
บทที่ 3 วิธีดำเนินการประเมินโครงการ	13
1. รูปแบบการประเมิน	22
2. กลุ่มเป้าหมาย	22
3. วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน	23
4. ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีเก็บข้อมูลตามรูปแบบการประเมิน	24
4. ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์การประเมินกับตัวชี้วัดตามรูปแบบการประเมิน	39
5. การวิเคราะห์ข้อมูล	40
บทที่ 4 ผลการติดตามประเมินโครงการ	41
1. ผลการประเมินบริบทชุมชน	41

2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม	47
3. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	50
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	52
1. โอบุประสงค์ของการประเมินโครงการ	
2. วิจัยดำเนินการ	52
3. ผลการดำเนินการ	53
4. ข้อเสนอแนะ	55

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

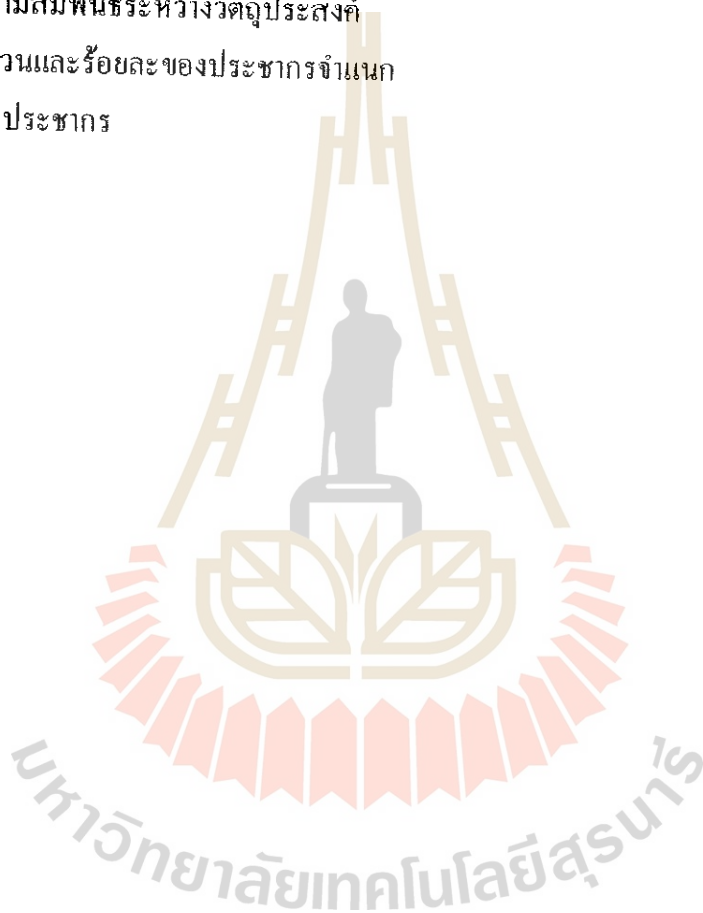

สารบัญตาราง

ตารางที่

หน้า

1. ตารางแสดงการประเมินบริบท (Context)	24
2. ตารางแสดงการประเมินปัจจัยนำเข้า (Input)	28
3. ตารางแสดงการประเมินกระบวนการ (Process)	31
4. ตารางแสดงการประเมินผลผลิต (Product)	36
5. ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์	39
6. ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของประชากรจำแนก ตามลักษณะของประชากร	44

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
1. แผนภาพแสดงแนวความคิดพื้นฐานของสตัฟเฟิลบีม	17
2. แผนภาพแสดงความสัมพันธ์ของประเภทการประเมิน และประเภทของการตัดสินใจ	18
3. แผนที่อำเภอสีคิ้ว	43
4. แผนที่ตำบลหนองน้ำใส	43
5. แผนที่หมู่บ้านหนองน้ำใส	43

บทที่ 1

บทนำ

1. คู่มือ

ความยากจนของประชาชนในชนบทและชุมชนเมืองคือการไม่มีทุนและขาดโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุน เพื่อนำมาพัฒนาอาชีพสร้างรายได้ ลดรายจ่าย ตลอดจนบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน รัฐบาลมีเจตนารมณ์ที่จะแก้ไขปัญหาความยากจน โดยได้กำหนดนโยบายเร่งด่วน ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจ อีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบ และบริหารจัดการกองทุนของตนเองเพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนอันเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจจากฐานของประเทศ รวมทั้งสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

บ้านหนองน้ำใส หมู่ที่ 1 ตำบลหนองน้ำใส อำเภอสีคิ้ว ได้จัดตั้งกองทุนแล้วเสร็จและได้รับอนุมัติให้ตั้งกองทุนพร้อมกับการจัดสรรเงินเข้ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแล้ว เพื่อให้ทราบว่าโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนี้ บรรลุวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใดจึงสมควรที่จะมีการประเมิน และผู้ทำสารนิพนธ์ในฐานะที่เป็นนักศึกษาเอนิเทศกองทุน และกฤษฎาประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการ ในโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ปฏิบัติงานในพื้นที่บ้านหนองน้ำใสมีระยะหนึ่งแล้ว จึงรับผิดชอบในการประเมินและเรียบเรียงเป็นสารนิพนธ์ (Substantive Report) ฉบับนี้

2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

2.1 เพื่อการศึกษาการบรรลุเป้าหมายของกระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านหนองน้ำใส หมู่ที่ 1 ในประเด็นต่อไปนี้

- 2.1.1 บ้านหนองน้ำใสมีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพสร้างงานสร้างรายได้หรือสวัสดิการของสมาชิก
- 2.1.2 บ้านหนองน้ำใส มีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน
- 2.1.3 บ้านหนองน้ำใสมีกระบวนการพึ่งพาตนเองโดยการเรียนรู้และคิดริเริ่มเพื่อแก้ปัญหาของตนเองมีการสร้างศักยภาพของตนเองและมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง
- 2.1.4 เศรษฐกิจของบ้านหนองน้ำใส ได้รับการกระตุ้นและมีภูมิคุ้มกัน

หน่วยประเมิน**องค์ประกอบการประเมิน****ระดับรายบุคคล (ผู้รู้)**

C9 = อาชีพเดิม

C10 = สมาชิกในครอบครัว

C11 = สภาพที่อยู่อาศัย

C12 = รายได้ของครอบครัว

C13 = หนี้สินของครอบครัวก่อนกู้เงินกองทุน

ระดับหมู่บ้าน**I**

I1 = นโยบาย ระเบียบ แนวทางปฏิบัติจาก ส่วนกลาง (ปรัชญา วัตถุประสงค์ หลักเกณฑ์การประเมินความพร้อม ระเบียบต่าง ๆ)

I2 = การประชาสัมพันธ์หมู่บ้าน

I3 = คณะกรรมการหมู่บ้านระดับอำเภอที่เกี่ยวข้อง

I4 = คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

I5 = การเตรียมความพร้อม การสร้างความรู้ความเข้าใจต่อกรรมการ, ชาวบ้าน

I6 = เงินกองทุน 1 ล้านบาท

I7 = เงินทุนสะสมอื่น ๆ ตามระเบียบหมวด 6 ข้อ 23 (2-8)

I8 = บัญชีตักกองทุน

ระดับรายบุคคล (ผู้รู้)

I9 = จำนวนเงินที่ได้รับอนุมัติ

I10 = จำนวนเงินกองทุนนอกเหนือจากเงินกู้

I11 = วัตถุประสงค์การกู้เงินตามโครงการ

I12 = สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และวัสดุคิดในการประกอบอาชีพ

I13 = ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ

I14 = จำนวนแรงงาน

ระดับหมู่บ้าน**P**

Pc1 = การจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน

Pc2 = การจัดทำเอกสารขอขึ้นทะเบียน

Pc3 = ระบบบัญชีกองทุน

หน่วยประเมิน**องค์ประกอบการประเมิน**

Pc4 = กิจกรรมเกี่ยวกับสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

Pc4.1 = การรับสมัคร

Pc4.2 = การหมดสมาชิกภาพ

Pc4.3 = ประเภทสมาชิก

Pc4.4 = การทำทะเบียนสมาชิก

Pc5 = กิจกรรมเกี่ยวกับการกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน

Pc5.1 = ขั้นตอนการขอกู้

Pc5.2 = การคัดเลือกผู้กู้

Pc5.3 = การโอนเงินให้ผู้กู้

Pc5.4 = การรับชำระเงินกู้

Pc6 = การส่งเสริมการใช้เงินกู้

Pc6.1 = การแนะนำวิธีธุรกิจ

Pc6.2 = การช่วยเหลือตลาด

Pc7 = การตรวจสอบการใช้เงินกู้

Pc8 = การจัดทำรายงานของคณะกรรมการและการเผยแพร่ผลการดำเนินงาน

Pc9 = การจัดสรรผลประโยชน์

Pc10 = การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ โดยบัณฑิตกองทุน

ระดับรายบุคคล(ผู้กู้)

Pc11 = การใช้จ่ายเงินกู้

Pc12 = การหาความรู้เพิ่ม

Pc13 = การตลาด

Pc14 = การทำบัญชีใช้จ่ายเงิน

ระดับหมู่บ้าน**P**

Pd1= จำนวนสมาชิกกองทุน

Pd2= จำนวนผู้ได้เงินกู้

Pd3= ยอดเงินที่ให้ผู้กู้

Pd4= จำนวนผู้ชำระคืนตามกำหนด

หน่วยประเมิน

องค์ประกอบการประเมิน

Pd5= ยอดเงินชำระคืน

Pd6= กองทุนสะสม

Pd7= การใช้เงินตามวัตถุประสงค์

Pd8= ทัศนคติของชุมชนต่อกองทุน

Pd9= การเกิดเครือข่ายของการเรียนรู้

Pd10= การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง

Pd11= ความเข้มแข็งของชุมชนที่เกิดจากกองทุนหมู่บ้าน

ระดับรายบุคคล(ผู้รู้)

Pd12= ผลที่ได้ตามวัตถุประสงค์ของการรู้

Pd12.1= ผลโดยตรง

Pd12.2= ผลโดยอ้อม

4. วิธีดำเนินการ

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาให้เข้าใจเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ขั้นที่ 2 ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านหนองน้ำใสในชุมชนท้องถิ่นที่ผู้ทำ
สารนิพนธ์ปฏิบัติงาน

ขั้นที่ 3 ใช้ชีพีโมเดลวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้าน และกำหนดตัวบ่งชี้ ตลอดจนตัวแปรที่จะทำ
การเก็บข้อมูล

ขั้นที่ 4 เก็บรวบรวมข้อมูล โดยอาศัยข้อมูลบางส่วนจากแบบปร. บางส่วนทำการเก็บข้อมูล
เพิ่มเติม

ขั้นที่ 5 ประมวลสังเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นที่จะต้องเขียนในบทที่ 3 และบทที่ 4

ขั้นที่ 6 ลงมือเขียน บทที่ 1, 2, 3, 4, 5 บรรณานุกรม และภาคผนวกจนสมบูรณ์ตาม
แนวทางที่มีคำอธิบายในชุดสารนิพนธ์ ในโครงร่างที่เป็นชุดภาคผนวก ก

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

ผลการศึกษาครั้งนี้จะได้ประโยชน์ดังนี้

1. ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานและกระบวนการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจปัจจัยต่างๆที่เป็นอุปสรรคและสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนฯ
3. ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของการบริหารการพัฒนาเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและแนวทางวัดความสำเร็จในโครงการพัฒนาต่างๆระดับหมู่บ้านและชุมชน
4. ผู้ทำสารนิพนธ์ได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาที่มีระเบียบวิธีที่เป็นวิทยาศาสตร์อันจะนำไปสู่การคิดวิเคราะห์ปัญหาต่างๆอย่างเป็นระบบได้

6. คำนิยามศัพท์เฉพาะ

กองทุนหมู่บ้าน หมายถึง เงินกองทุนหมู่บ้านหนองน้ำใส หมู่ที่ 1 ตำบลหนองน้ำใส อำเภอเสี้ยว จังหวัดนครราชสีมา และเงินประเภทอื่นๆ ตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 หมวด 23 (2) – (8)

สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน หมายถึง ผู้อยู่อาศัยในบ้านหนองน้ำใส หมู่ที่ 1 ตำบลหนองน้ำใส อำเภอเสี้ยว จังหวัดนครราชสีมา ที่สมัครและได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านหนองน้ำใส

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน หมายถึง ผู้อาศัยในบ้านหนองน้ำใส หมู่ที่ 1 ตำบลหนองน้ำใส อำเภอเสี้ยว จังหวัดนครราชสีมา ที่ได้รับการคัดเลือกจากที่ประชุมหัวหน้าครัวเรือนในหมู่บ้านและมีคุณสมบัติครบถ้วนตามระเบียบฯ ข้อ 17 จำนวน 14 คน

ประธานกองทุนหมู่บ้าน หมายถึง กรรมการกองทุนหมู่บ้าน ที่ได้รับเลือกจากกรรมการกองทุนหมู่บ้านด้วยกันให้ทำหน้าที่เป็นประธานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งได้แก่นายเคี้ย ลาคำ

ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน หมายถึง ระเบียบข้อบังคับ หลักเกณฑ์หรือวิธีการเกี่ยวกับการบริหารกองทุน ออกโดยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองน้ำใส หมู่ที่ 1 ตำบลหนองน้ำใส อำเภอเสี้ยว จังหวัดนครราชสีมา ที่สมาชิกกองทุนหมู่บ้านให้ความเห็นชอบ

บทที่ 2

ปฏิสัมพันธ์กรรม และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้ทำสารนิพนธ์ได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษาบ้านหนองน้ำใสทั้งที่เป็น นโยบาย หลักการ ระเบียบต่างๆ รวมทั้งแนวคิด ทฤษฎีการประเมินและหลักวิชาที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง สรุปได้เป็น 9 ด้าน ดังนี้

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
3. การติดตามสังเกตการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
7. หลักการประเมินโครงการ รูปแบบการประเมินแบบ ซิปป์โมเดล
8. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
9. หลักวิชาการที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ
 - 9.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา
 - 9.2 ความเข้มแข็งของชุมชน
 - 9.3 เครือข่ายองค์กรการเรียนรู้
 - 9.4 ประชาคม
 - 9.5 การพัฒนาที่ยั่งยืน
 - 9.6 ธุรกิจชุมชน
 - 9.7 ระบบบัญชีกองทุนหมู่บ้าน

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

นโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล ซึ่งได้แถลงต่อรัฐสภาในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุนสร้างอาชีพเสริมและรายได้

ประชาชนในชุมชนและวิสาหกิจขนาดเล็กและเพื่อเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองในการจัดระบบบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1.2 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

นโยบายดังกล่าวจะประสบความสำเร็จได้ ควรประกอบด้วยหลักสำคัญ 4 ประการคือ

1. ความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. การบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนหมู่บ้าน
3. การปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดิน ตามแนวทางให้หมู่บ้าน เป็นศูนย์กลางในการพัฒนา

4. การติดตามและประเมินผล โดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน

ซึ่งนอกจากหลักสำคัญ 4 ประการนี้แล้วกองทุนหมู่บ้านต้องช่วยเสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น ทั้งยังช่วยเกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน

1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีดังนี้

- 1) เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างหรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย และสร้างสัมพันธภาพที่ดีแก่ประชาชน
- 2) เพื่อส่งเสริมท้องถิ่นชุมชนให้มีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน
- 3) เพื่อเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่มเพื่อแก้ปัญหาของตนเอง มีการสร้างศักยภาพของตนเอง และมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง
- 4) เพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันแต่ละชุมชนท้องถิ่นและสังคมโดยรวม
- 5) เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีศักยภาพ และความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

1.4 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีระเบียบที่เกี่ยวข้องดังนี้

1) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

2) ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ 2544

ในการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ผู้ทำสารนิพนธ์จะใช้แนวทางนโยบาย วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติดังกล่าวเป็นหลักในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองด้วย

2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

พ.ศ. 2544

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกอบไปด้วย 2 หมวดดังนี้

หมวดที่ 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ข้อ 6 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ” โดยมีชื่อย่อว่า กทบ. ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธานคนที่หนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นรองประธานคนที่สอง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นรองประธานคนที่สาม ผู้อำนวยการสำนักงานประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนไม่เกิน 10 คน เป็นกรรมการ เลขาธิการนายกรัฐมนตรีเป็นกรรมการ และเลขานุการ

คณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ จำนวนไม่เกิน 3 คน

ให้มีที่ปรึกษาคณะกรรมการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ จำนวนอย่างน้อยสามคนแต่ไม่เกินเจ็ดคน

ข้อ 7 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระหรือในกรณีที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้นในระหว่างที่กรรมการซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนหรือเป็นกรรมการเพิ่มขึ้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว

ข้อ 8 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามข้อ 7 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (1) ตาย
- (2) ลาออก

- (3) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (4) คณะรัฐมนตรีมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง
- (5) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (6) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

ข้อ 9 การประชุมของคณะกรรมการ ต้องมีคณะกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมคราวใด ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการผู้มีอาวุโสตามลำดับเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ข้อ 10 คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (1) กำหนดนโยบาย การจัดตั้ง และแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และกองทุน
- (2) กำหนดแผนการจัดหาเงินทุนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และแผนการจัดสรรให้แก่กองทุน
- (3) จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เสนอต่อคณะรัฐมนตรี
- (4) กำหนดแผนงาน และอกระเบียบ ข้อบังคับและประกาศในการจัดตั้ง และแนวทางการบริหารงานกองทุน
- (5) ออกระเบียบเกี่ยวกับการเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน จัดหา และจัดสรรผลประโยชน์กองทุน
- (6) ออกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน การบริหารกองทุน
- (7) แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะทำงาน เพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้
- (8) ออกระเบียบ คำสั่ง และประกาศอื่นๆ เพื่อปฏิบัติตามระเบียบนี้
- (9) เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของสำนักงาน อาจมีคำสั่งให้ข้าราชการหรือลูกจ้างของส่วนราชการ หรือคณะกรรมการอาจขอให้คณะรัฐมนตรีมีมติให้พนักงาน หรือลูกจ้างของรัฐ สหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ไปช่วยปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานได้ โดยถือว่าเป็น

การปฏิบัติราชการหรือปฏิบัติงานตามปกติ โดยจะเข้าไปช่วยปฏิบัติงานเต็มเวลา บางเวลา หรือนอกเวลาก็ได้ อีกทั้งอาจกำหนดค่าตอบแทนให้แก่ผู้ไปช่วยปฏิบัติงานด้วยก็ได้

(10) รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งฐานะการเงินของกองทุนให้คณะกรรมการทราบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

(11) ปฏิบัติหน้าที่อื่น หรือตามที่กฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการ หรือตามที่คณะกรรมการรัฐมนตรีมอบหมาย

ข้อ 11 การประชุมของคณะกรรมการให้นำข้อ 9 มาใช้กับการประชุมและวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมอนุกรรมการ โดยอนุโลม

ข้อ 12 ให้คณะกรรมการ ที่ปรึกษา และคณะกรรมการ ที่ได้รับการแต่งตั้งตามระเบียบนี้ ได้เข้าประชุมคำตอบแทนตามอัตราที่กำหนด ในพระราชกฤษฎีกาเบี้ยประชุม และค่าตอบแทนที่ปรึกษา ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง พ.ศ. 2523 และที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยเป็นิจำจากสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

หมวด 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ข้อ 13 ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

ข้อ 14 สำนักงานมีอำนาจ หน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (1) ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ
- (2) ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ ที่ปรึกษาคณะกรรมการและคณะกรรมการ
- (3) ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการ และของกองทุน
- (4) ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการจัดตั้ง นโยบาย และแนวทางการบริหารกองทุน
- (5) จัดดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการและองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเตรียมความพร้อม ในการจัดตั้งกองทุน และแนวทางการบริหารงานกองทุน
- (6) จัดให้มี หรือสนับสนุนให้มีการประชุมชี้แจงและฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกองทุน
- (7) พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการในการพิจารณาแผนการบริหารและจัดการกองทุน
- (8) ให้การสนับสนุน ปรึกษาหารือ และข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการเกี่ยวกับ นโยบาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ การดำเนินงานกองทุน

(9) ดำเนินการหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่นๆ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุน และรายงานผลต่อคณะกรรมการดำเนินงานในส่วนการบริหารกองทุน

(10) รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ

(11) ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพอสรุปได้ ดังนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้ยกเลิกความในวรรคสอง ของข้อ 6 แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และให้ใช้ความดังกล่าวต่อไปนี้แทน “คณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการจำนวน ไม่เกิน 4 คน”

3. การติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

การติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีส่วนสำคัญ ในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่างๆ เนื่องจากกระบวนการเลือก คณะกรรมการกองทุนจะต้องเป็นไปตามข้อที่ 41 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและ บริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 กล่าวว่

1. จะต้องมีการคัดเลือกสมาชิกในสี่ของครัวเรือนทั้งหมดเข้าประชุม
2. การเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เป็นไปตามมติที่ประชุม สำหรับคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนจะต้องเป็นตามข้อ 17 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ดังนี้

1. เป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันไม่น้อยกว่า 2 ปี ก่อนวันที่รับคัดเลือกเป็นกรรมการกองทุน
2. เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ โดยมีอายุ 20 ปีบริบูรณ์
3. ปฏิบัติอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ ไม่มีประวัติเสียทางด้านการพนัน สิ่งเสพติด ทางด้านการเงิน
4. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ
5. ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกเว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

6. ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออกหรือไล่ออกจากราชการ
7. ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่เสียสิทธิของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
8. ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุน

4. ขอสันตะเขยและประเมิณความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การขอขึ้นทะเบียนการประเมิณความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้ประเมิณความพร้อมในด้านต่างๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมืองตามสภาพความเป็นจริง สำหรับหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้องมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. คณะกรรมการหมู่บ้าน และชุมชนเมือง
3. การเตรียมความพร้อม ของหมู่บ้าน และชุมชนเมือง
4. ทุนดำเนินการของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
5. แนวคิดในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเมื่อได้รับการสนับสนุน

เป็นวงเงินไม่เกินหนึ่งล้านล้านบาทจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

5. ระเบียนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองน้ำใส มีดังต่อไปนี้

1. ที่ตั้งของกองทุนหมู่บ้านหนองน้ำใส ตั้งอยู่ที่หมู่บ้าน เลขที่ 65/2 หมู่ที่ 5 ต.หนองน้ำใส อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา
2. วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกองทุน
 - 2.1 เป็นแหล่งเงินทุนเพื่อประกอบอาชีพ
 - 2.2 เป็นแหล่งเงินทุนเพื่อแปรรูป
 - 2.3 เป็นแหล่งเงินทุนกู้ยืมเงิน
 - 2.4 เพื่อลดรายจ่าย
 - 2.5 เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ ด้วยวิธีการถือหุ้น การฝากเงินสัจจะ

3 แหล่งที่มาของกองทุนบ้านหนองน้ำใส หมู่ที่ 1

1. เงินที่ได้รับจัดสรรจากรัฐบาลจัดสรรให้กองทุนละ 1 ล้านบาท
2. เงินจากดอกผลหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดขึ้นจากกองทุน
3. เงินจากค่าธรรมเนียมแรกเข้า หรือค่าสมัครสมาชิก
4. เงินค่าถือหุ้น หรือเงินสะสมของสมาชิก
5. เงินสมทบจากองค์กรสมาชิกอื่น ๆ ในหมู่บ้านหรือเอกชน
6. ค่าธรรมเนียมแรกเข้า

4 คุณสมบัติของสมาชิกบ้านหนองน้ำใส หมู่ที่ 1

1. เป็นบุคคลที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านหนองน้ำใสจริง และมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านไม่

น้อยกว่า 6 เดือน ก่อนการจัดตั้งกองทุน

2. เป็นผู้ที่มีนิสัยดีงานมีความรู้ความเข้าใจเห็นชอบด้วยหลักการของกองทุน
3. เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบของกองทุน
4. เป็นผู้ที่คณะกรรมการกองทุนได้มีมติเห็นชอบให้เข้าเป็นสมาชิก
5. เป็นผู้คัดค้านเสียสละและเห็นแก่ประโยชน์ของกองทุนเป็นสำคัญ
6. มีเงินฝากสัจจะและถือหุ้นอย่างน้อย 1 หุ้นขึ้นไปหรือหนึ่งในสิบของจำนวนหุ้นที่มี

อยู่ในกองทุน

5. การสมัครเป็นสมาชิกกองทุนบ้านหนองน้ำใส

1. ขึ้นค่าสมัครขอเป็นสมาชิกกองทุนได้ที่คณะกรรมการของกองทุนหมู่บ้าน
2. สมัครเป็นสมาชิกกองทุนได้ปีละ 1 ครั้ง
3. สมัครได้ ณ ที่ทำการกองทุน หรือจุดให้บริการรับสมัครสมาชิก
4. คณะกรรมการกองทุนเป็นผู้พิจารณาว่าจะรับบุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิก

โดยชอบธรรม โดยมติเห็นชอบ 3 ใน 4 ของคณะกรรมการกองทุน คณะกรรมการพิจารณาคุณสมบัติ และเห็นสมควรรับบุคคลเข้าเป็นสมาชิก ดังนี้

- 4.1 จะพิจารณาภายใน 3 วัน พร้อมทั้งแจ้งให้บุคคลนั้น ๆ ทราบ
- 4.2 เสียค่าสมัครแรกเข้าของสมาชิกตามที่กำหนด หรือถือหุ้น

6. การพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิก

1. เสียชีวิต
2. ลาออกและได้รับอนุมัติให้ลาออกจากการเป็นสมาชิกหรือคณะกรรมการกองทุน
3. เป็นมติในที่ประชุม หรือประชาคม มีมติให้ออก ด้วยคะแนนเสียงสองในสี่ของผู้

ร่วมประชุม

4. จงในฝ่าฝืนระเบียบของกองทุน หรือแสดงตนเป็นปรปักษ์ไม่ให้ความช่วยเหลือหรือร่วมมือกับกองทุน ไม่ว่าจะประการใด

5. ผู้กู้ยืมเงินนำเงินไปใช้นอกกรอบวัตถุประสงค์ตามสัญญา ไปคณะกรรมการยกเลิกสัญญาและเรียกเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยเต็มจำนวนโดยทันที แล้วให้คณะกรรมการเรียกประชุมสมาชิกให้พ้นจากสมาชิกกองทุนและห้ามมิให้สมัครเข้าเป็นสมาชิกเป็นระยะเวลา 2 ปี

6. เมื่อสมาชิกมีความประสงค์จะลาออกจากกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกจะต้องไม่มีหนี้สินผูกพันกับกองทุนหมู่บ้าน

7. อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ

1. บริหารจัดการกองทุน ตรวจสอบ ดูแลจัดสรรผลประโยชน์ของเงินกองทุน
2. ออกระเบียบข้อบังคับ หรือหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุน
3. รับสมาชิกและจัดทำทะเบียนสมาชิกทั้งที่เป็นกลุ่มองค์กรชุมชนหรือรายบุคคล
4. สำรวจและจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบอาชีพต่าง ๆ และกองทุนอื่น ๆ ที่

มีอยู่ในปัจจุบัน

5. พิจารณาการให้เงินกู้ ตามระเบียบข้อบังคับหลักเกณฑ์ ตามวิธีการที่คณะกรรมการกองทุนกำหนดขึ้นเอง

6. ทำนิตกรรมสัญญา และกำหนดเงื่อนไข เกี่ยวกับภาระผูกพันของกองทุน

7. จัดทำบัญชีและส่งมอบเงินที่ได้รับจัดสรร ดอกผล ผลตอบแทน คืนให้แก่กองทุนให้ครบเต็มจำนวนที่ได้รับอนุมัติให้เบิกจ่าย

8. เกณฑ์การพิจารณาให้วงเงินกู้

- สมาชิกที่ประสงค์ขอกู้เงินจะต้องจัดทำโครงการ เพื่อขอกู้เงินจากคณะกรรมการกองทุนโดยครบถ้วนละ 1 ราย ในการกู้เงินอย่างชัดเจน
- เป็นโครงการที่ต้องสามารถดำเนินการได้จริง มีความเป็นไปได้ทางการตลาด และสามารถเห็นได้ชัดเจนว่ามีความคุ้มค่าต่อการลงทุน
- สมาชิกกู้ได้รายละเอียด 20,000 บาท แต่ไม่เกิน 50,000 บาท ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติ 3 ใน 4 ของคณะกรรมการ ควรอนุมัติเงินกู้ได้เกิน

11. การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี

1. ปั่นผลกำไรคืนให้สมาชิก 50%
2. เป็นทุนสาธารณะประโยชน์ของหมู่บ้านหนองน้ำใส 10%
3. ค่าตอบแทนคณะกรรมการ 20%
4. จัดเป็นกองทุนบริหารของกองทุนหมู่บ้าน 20%

เลขบัญชีธนาคารกองทุนล้านบาท 06-4307-200639805

เลขบัญชีธนาคารเงินสะสมของกองทุน 06-4307-200639814

ปัจจุบันมีสมาชิกทั้งหมด 122 คน

จำนวนสมาชิกผู้กู้ยืมทั้งหมด 74 คน กู้ยืมเป็นเงิน 968,500 บาท

ยอดเงินจัดสรรล้านบาทคงเหลือ 31,500 บาท

ดอกเบี้ยเงินจัดสรรล้านบาท 3,286.86 บาท

รวมยอดเงินจัดสรรพร้อมดอกเบี้ยในบัญชีฝากธนาคาร 34,786.86 บาท

ยอดเงินสะสมหรือเงินสำรองปัจจุบัน 66,120 บาท

ดอกเบี้ยเงินสะสม 95.68 บาท

ยอดเงินสะสมของสมาชิกพร้อมดอกเบี้ยเงินฝากเป็น 66,215.68 บาท

6. การพิจารณาเงินกู้ยืมสำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้ยืมนั้นคณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1. สมาชิกต้องจัดทำคำขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจนต่อคณะกรรมการกองทุน
2. คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งไม่เกิน จำนวน 20,000 บาท ถ้าเห็นควรอนุมัติเงินกู้รายใดเกินกว่าจำนวนกำหนด ให้ขอมติ จากสมาชิก แต่ต้องไม่เกิน จำนวน 50,000 บาท
3. กรณีอนุมัติเงินกู้ให้บันทึกความเห็น ในแบบคำขอกู้ยืมเงิน พร้อมทั้งส่งสำเนา ตลอดจนถึงเงินในการอนุมัติเงินกู้ให้ผู้กู้แลธนาคารรับทราบโดยเร็ว
4. คณะกรรมการกองทุนอาจเรียกหลักประกันเงินกู้ไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือทรัพย์สินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด
5. อัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเงินฝากและเงินกู้เป็นอัตราที่กำหนดตามความเห็นชอบของสมาชิก

6. ระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ให้กรรมการพิจารณาตามความเหมาะสมแต่ไม่เกิน 1 ปี นับแต่วันทำสัญญา
7. กรณีผู้กู้ผิดสัญญาไม่ตั้งใจปฏิบัติตามกำหนดให้เงินยืมปรับ ตามระเบียบกำหนดไว้
8. กรรมการผู้มาเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์โดยปราศจากเหตุผลผลการลงทุนมีอเนกจากเลิกสัญญาและเรียกคืนเงินกู้ได้ทันที

กรณีกองทุนหมู่บ้านหนองน้ำใส มีเกณฑ์สำหรับการพิจารณาเงินกู้ มีดังนี้

1. สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้จะต้องจัดทำโครงการเพื่อเสนอขอกู้เงินจากคณะกรรมการกองทุน
2. เป็นโครงการที่ต้องสามารถดำเนินการได้จริง มีความเป็นไปได้ทางการตลาด
3. สามารถเห็นได้ชัดเจนว่ามีความคุ้มค่าต่อการลงทุน

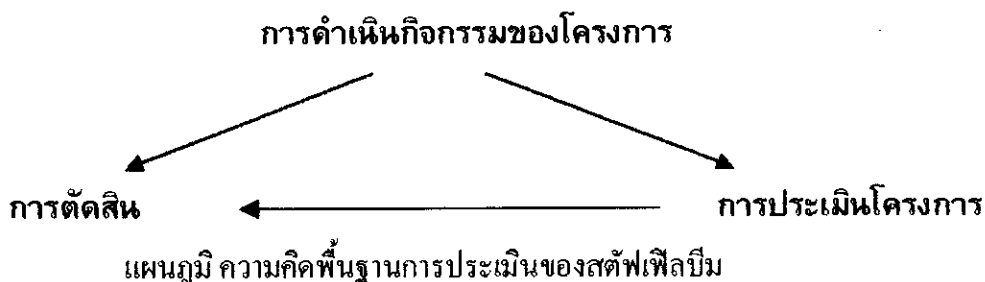
7. หลักการประเมินโครงการรูปแบบ การประเมินแบบซีพีพีโมเดล (CIPP MODEL)

1. รูปแบบการประเมินแบบซีพีพีโมเดล

สต๊ฟเฟลปิม ได้สรุป “รูปแบบการประเมินแบบซีพีพีโมเดล” ในหนังสือการประเมินเพื่อการพัฒนา (สำนักงานกระทรวงศึกษาธิการ, 2545 : 89-91)

สต๊ฟเฟลปิม กล่าวว่า การประเมินเป็นกระบวนการนำข้อมูลมาวิเคราะห์สังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศเพื่อใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ มีแนวคิดพื้นฐานเพื่อจำแนกขั้นตอนการประเมิน เป็น 3 ขั้นตอนคือ

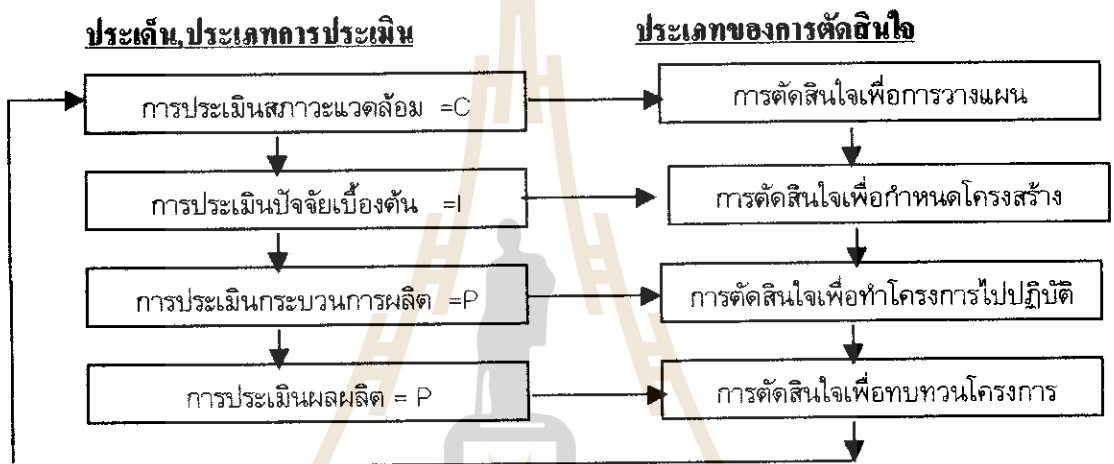
- ขั้นตอนที่ 1 กำหนด หรือระบุข้อมูลที่ต้องการ
- ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์และจัดการสารสนเทศ เพื่อนำเสนอผู้บริหาร

สตัฟเฟิลบีม ได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเด็นใหญ่ ๆ คือ

- 1.C = Context Evaluation -การประเมินสภาวะแวดล้อม
- 2.I = Input Evaluation -การประเมินปัจจัยเบื้องต้น
- 3.P = Process Evaluation - การประเมินกระบวนการ
- 4.P = Product Evaluation - การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น

การประเมินชีพ CIPP Model มีวัตถุประสงค์ที่จะนำไปสู่การตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ผู้ทำสารนิพนธ์จะใช้กรอบความคิด ทฤษฎีในการประเมินโดยใช้รูปแบบของการประเมินแบบชีพโมเดลดังกล่าว

8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นโครงการที่มุ่งสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติกองทุนแล้วเสร็จเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนอย่างยั่งยืนโดยการจัดสรรทุนการศึกษาแก่นักศึกษาให้เข้าศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ โดยกำหนดให้ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา โดยเนื้อหาหลักสูตรจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและการประเมินโครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์และการตลาด รวมถึงการเรียนรู้ชุมชน การประเมินผลและการพัฒนาชุมชนที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือโครงการเพิ่มประสิทธิภาพมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยกระบวนการของการศึกษานักศึกษา เข้าไปช่วยเหลือติดตามประเมินผลให้ดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ

2. เพื่อสร้างรายได้ สร้างโอกาสสำหรับบัณฑิตที่ตกงาน 74,881 คนโดยเฉพาะบัณฑิตในหมู่บ้านชนบท
3. เพื่อสร้างศักยภาพและยกระดับการศึกษาของบัณฑิตให้มีทักษะในการบริหารจัดการ
4. เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านรวมทั้งข้อมูลของหมู่บ้านที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

ระยะเวลาดำเนินการ : 1 ปี

เป้าหมายของโครงการ

1. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจำนวน 74,881 คน
2. ให้บัณฑิตได้ยกระดับฐานะการศึกษา จำนวน 74,881 คน
3. มีรายงานผลความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง

ประโยชน์ของโครงการ

1. บัณฑิตที่ว่างงาน ได้รับเงินถึงร้อยละ 93.8 ซึ่งทำให้มีการใช้จ่ายเงินนำไปสู่การกระตุ้นเศรษฐกิจ ส่งผลต่อเศรษฐกิจ รากฐานอื่นๆ อีกมาก
2. ผู้สำเร็จจากการฝึกอบรมได้ประสบการณ์จริงสามารถนำไปใช้ในการทำงานต่อไป และสามารถนำหน่วยกิตสมทบในการศึกษาต่อระดับปริญญาโทได้
3. การบริหารจัดการกองทุนของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีประสิทธิภาพมาก ยิ่งขึ้น

9. เอกสารหลักวิชาอื่นๆ

9.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา คือ การที่ประชาชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในการกำหนดนโยบายในการพัฒนาอันเป็นกระบวนการขั้นต้นของการวางแผนในการพัฒนาท้องถิ่นที่เป็นที่อยู่อาศัยในการดำรงชีวิตของคนนอกนั้น หลังจากที่ได้กำหนดวัตถุประสงค์ร่วมกันและปฏิบัติงานตามแผนงานของโครงการร่วมกันแล้ว ยังมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์ในการบริการรวมทั้งมีส่วนร่วมในการควบคุมประเมินผลโครงการต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นไปได้โดยทางอ้อม คือ ผ่านกรรมการที่เป็นฝ่ายบริหารงานของหมู่บ้านหรือโดยตรง คือ ได้เข้ามีส่วนร่วมด้วยตนเอง

9.3 ความเข้มแข็งของชุมชน คือชุมชนที่มีศักยภาพ มีความรัก ความสามัคคี จงรักภักดีต่อชุมชนทุกคนใฝ่เรียนรู้มุ่งพัฒนาตนเอง ให้มีพลังความคิด พลังสติปัญญาเพื่อการพึ่งพาตนเองในทุกด้าน รู้จักวางแผนจัดการทรัพยากรแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง ทุกคนมุ่งหวัง

ประโยชน์ส่วนร่วมมากกว่าประโยชน์ส่วนตนชุมชนมีเสถียรภาพ มีสันติสุข และมีคุณธรรมนำชีวิต

9.3 เครือข่ายองค์กรการเรียนรู้ ได้แก่สิ่งต่อไปนี้

1. คนหรือประชาชนในชุมชน ได้แก่ องค์กรชุมชน กลุ่มประกอบการ ฯลฯ
2. สถาบันในชุมชน ได้แก่ วัด โรงเรียน ฯลฯ
3. ฝ่ายบริหารชุมชน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน อบต. ฯลฯ
4. อาณาเขตภูมิศาสตร์
5. ภูมิปัญญาท้องถิ่น
6. ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีต่าง ๆ

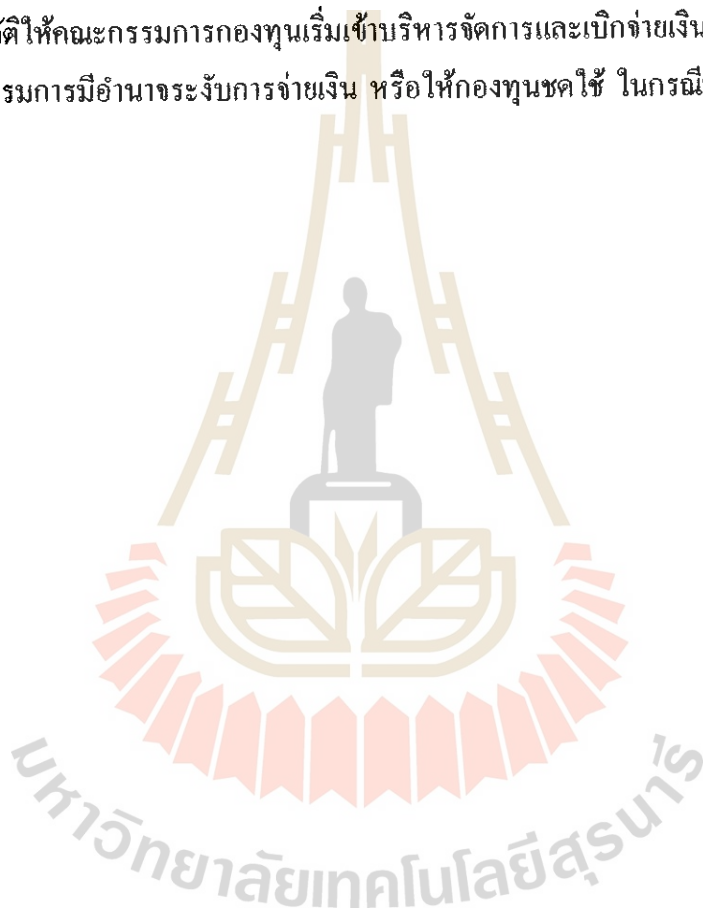
9.4 ประชาคม คือ การที่ทุกคนสามารถมาพบปะรวมตัวกันเพื่อพูดคุยแลกเปลี่ยน ถกแถลง ข้อมูลความคิดเห็น คุณค่า อุดมการณ์ ปัญหา วางแผน ทำงานร่วมกันเพื่อประโยชน์สาธารณะหรือชุมชน อาจเป็นการประชุมแบบทางการหรือไม่ทางการ เช่น การสนทนาแลกเปลี่ยนที่ศาลาว่าการพูดคุยในเวทีประชาคมเป็นบรรยากาศความร่วมมือ มิตรภาพและสัมพันธ์ภาพเกิดความกลมกลืน สนิทสนันสนิ

9.5 การพัฒนาที่ยั่งยืน หมายถึง รูปแบบการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม และทรัพยากรที่มีการจัดสรร การใช้ประโยชน์ที่มีอยู่ในปัจจุบันอย่างเหมาะสมไม่ก่อให้เกิดภาวะความเสี่ยงแก่คนรุ่นหลัง

9.6 ธุรกิจชุมชน คือ กิจกรรมที่บุคคลหรือองค์กรในชุมชนมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของกิจกรรม และ/หรือ ช่วยดำเนินงานบางส่วนหรือทั้งหมด โดยประสานการจัดการร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งการเรียนรู้และการจัดการร่วมกันเพื่อสนับสนุนการในกิจกรรมการผลิต การแปรรูป การค้า และการบริการ ที่มุ่งพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนได้อย่างสอดคล้องกับสังคม วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของชุมชน อันจะนำไปสู่ชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี และการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมีแนวคิดดังนี้

1. ปณิธาน - ธุรกิจชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของเศรษฐกิจชาติ
2. ทำอะไร - ทำงานเพื่อดำรงชีพในแนวสัมมาชีพเพื่อการอยู่ร่วมกัน
3. ทำกับใคร - ชาวบ้านรวมกลุ่มทำเป็นนิติบุคคล
4. ทำอย่างไร - รวมกลุ่มแล้วทำการผลิต แปรรูป
5. ทำทำไม - มีการรวมกลุ่มกันผลิตเพื่อให้เกิดความพออยู่พอกิน
6. เพื่ออะไร - เพื่อให้เกิดผลให้คนมีความสุข ก็จะทำให้ชุมชนเข้มแข็ง

9.7 ระบบบัญชีกองทุนหมู่บ้าน คณะกรรมการเปิดบัญชีเงินฝากออมทรัพย์กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กับธนาคารเพื่อสำรองจ่าย และเตรียมจัดสรรให้แก่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้ธนาคารโอนเงินจากบัญชีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติเข้าบัญชีกองทุนหมู่บ้าน ตามคำสั่งจ่ายของคณะกรรมการ คณะกรรมการจัดสรรเงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติไปยังบัญชีกองทุนหมู่บ้านบัญชีละหนึ่งล้านบาท ภายในระยะเวลาสามสิบวันในการอนุมัติให้คณะกรรมการกองทุนเริ่มเข้าบริหารจัดการและเบิกจ่ายเงินจากบัญชีกองทุนหมู่บ้าน คณะกรรมการมีอำนาจระงับการจ่ายเงิน หรือให้กองทุนชดใช้ ในกรณีที่เบิกจ่ายไปแล้วตามระเบียบ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเฉพาะหมู่บ้านหนองน้ำใส ซึ่งผู้ทำสารนิพนธ์ได้เข้าปฏิบัติงานตั้งแต่เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2544 ในโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีวิธีดำเนินการประเมินดังนี้

1. รูปแบบการประเมิน

รูปแบบที่ประยุกต์ใช้ในการประเมินครั้งนี้คือ จิฟฟ์โมเดล ตามกรอบความคิดทฤษฎีที่ได้เสนอไว้ในบทที่ 1 ซึ่งประกอบด้วยการประเมิน 4 องค์ประกอบ ทั้งระดับหมู่บ้านและระดับรายบุคคล (ผู้รู้) ดังนี้

1.1 การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาพทั่วไปของหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้รู้)

1.2 การประเมินปัจจัย (Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าของกระบวนการกองทุนหมู่บ้าน ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้รู้)

1.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้รู้)

1.4 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้นจากกระบวนการบริหารจัดการกองทุน ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้รู้)

2. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายหรือผู้ให้ข้อมูลสำหรับการประเมิน ได้แก่ ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในบ้านหนองน้ำใส ซึ่งมีสถานภาพและบทบาทหน้าที่ต่างๆ รวมทั้งข้าราชการ เจ้าหน้าที่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจำแนกได้ดังนี้

2.1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน 14 คน
2.2 สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน 122 คน
2.2.1 สมาชิกที่ได้รับอนุมัติให้กู้	จำนวน 74 คน
2.2.2 สมาชิกทั่วไป	จำนวน 48 คน
2.3 ชาวบ้านที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน 8 ครอบครัว
2.4 ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโส ผู้นำกลุ่มอาชีพ	จำนวน - คน
2.5 ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง	จำนวน - คน

3. วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ประเมิน

3.1 วิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีดังนี้

1) การสังเกตและบันทึก

การสังเกตและบันทึกเกี่ยวกับสภาพทั่วไปด้านต่างๆ ของหมู่บ้าน ตลอดจนการสังเกตและบันทึกขณะร่วมกิจกรรม ทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม

2) การสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตัวแทนกลุ่ม ตลอดจนรายบุคคลในหมู่บ้านโดยใช้แบบรายงานต่างๆ (บร.)

3) การจัดประชุมเวทีชาวบ้าน

4) การศึกษาเจาะลึกรายกรณี จากสมาชิกที่ได้รับอนุมัติเงินกู้จำนวน 17 ราย ที่มีวัตถุประสงค์การกู้แตกต่างกัน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบรายงานต่างๆ (บร.) และแบบเก็บข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อใช้ในการสังเกตและสัมภาษณ์มีดังนี้

1) บร.1แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน

2) บร.2แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

3) บร.3แบบรายงานความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

4) บร.4แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน

5) บร.5แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

6) บร.6แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

7) บร.7แบบรายงานการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดวัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนคติของประชาชน

8) บร.8โครงการเศรษฐกิจชุมชน หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

9) บร.9แบบบันทึกการสัมภาษณ์

10) บร.10แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน

11) บร.11แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี

12) บร.12การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน

13) แบบสัมภาษณ์เพิ่มเติม

4. ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลตามรูปแบบการประเมิน
จากกรอบความคิดทฤษฎีที่ได้นำเสนอไว้ในบทที่ 1 เมื่อนำมากำหนดเป็นตัวชี้วัด แหล่ง
ข้อมูล และวิธีเก็บข้อมูลของการประเมินทั้ง 4 องค์ประกอบ ได้แก่ บริบท ปัจจัย กระบวนการ
และผลผลิต ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้กู้) ดังนี้

4.1 การประเมินบริบท มีรายละเอียดตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินบริบท

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน			
C1-ประเมินบริบทหมู่บ้าน	1. ที่มาของชื่อหมู่บ้าน ชุมชน 2. คนกลุ่มแรกที่เข้ามา ตั้งหมู่บ้านอพยพจาก ที่ไหน และเหตุใดจึง อพยพ 3. สภาพเดินทาง ภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน มีสภาพอย่างไร 4. อาชีพเดิม(อาชีพหลัก/ รองคืออะไร) 5. อาชีพเดิมที่เลิกทำ แล้วคืออะไรเพราะ อะไรจึงเลิกทำ 6. อาชีพใหม่ที่เพิ่มขึ้น 7. การเปลี่ยนแปลงด้าน สาธารณูปโภคมี ประมาณ พ.ศ.ใด (ถนน, ไฟฟ้า, ประปา)	1. ผู้กู้ชุมชน 2. ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน 3. ผู้นำกลุ่มอาชีพ 4. ข้อมูลที่มีการบันทึก ไว้แล้ว	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 2. ศึกษาเอกสาร
C2 – สภาพภูมิศาสตร์ ของหมู่บ้าน	1. ลักษณะที่ตั้งหมู่บ้าน 2. อาณาเขตติดต่อกับ หมู่บ้านอื่น 3. แผนที่หมู่บ้าน	1. ข้อมูลเอกสาร 2. หมู่บ้าน 3. ผู้นำชุมชน	1. ศึกษาจากเอกสาร 2. สังเกต 3. สัมภาษณ์
C3 – สภาพเศรษฐกิจ และสังคมของหมู่บ้าน	1. อาชีพหลักและอาชีพ รองของชาวบ้าน 2. จำนวนพื้นที่ทำการ เกษตร	1. ผู้นำชุมชน 2. สถานีอนามัยตำบล 3. โรงเรียน 4. เกษตรตำบล 5. หมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 2. สังเกต

ตารางที่ 1(ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
C4 – วัฒนธรรม ประเพณี	3. จำนวนที่ดินทำกินโดยเฉลี่ย		
	4. จำนวนและประเภทร้านค้าในหมู่บ้าน		
	5. จำนวนโรงสีในหมู่บ้าน		
	6. โรงงานอุตสาหกรรมในหมู่บ้าน		
	7. โรงเรียนในหมู่บ้าน (จำนวนครู/นักเรียน)		
	8. โรคที่เจ็บป่วย		
	9. สถานที่รักษาเมื่อเจ็บป่วย		
	1. จำนวนวัด/โบสถ์/มัสยิด	1. ผู้นำชุมชน 2. ผู้นำอาวุโส 4. ชาวบ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 2. ศึกษาจากเอกสาร 3. สังเกต
	2. จำนวนพระ/เณร/บาทหลวง		
	3. ภาษาพื้นบ้าน		
C5 – โครงสร้างพื้นฐาน และทรัพยากร	4. ประเพณีที่สำคัญ		
	5. ความเชื่อด้านต่างๆ (ศาลปู่ตาฯ)		
	1. จำนวนและสภาพของโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน, ไฟฟ้า, ประปา, โทรศัพท์, หอ กระจายข่าว, ศาลา ประชาคม, ไปรษณีย์ ฯลฯ	1. ผู้นำชุมชน 2. หมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 2. สังเกต
	2. จำนวนและสภาพ ทรัพยากร เช่น ป่าไม้ แหล่งน้ำแร่ ฯลฯ ที่ เป็นสาธารณ ประโยชน์		

ตารางที่ 1(ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
C6 – ผู้นำชุมชน การรวมกลุ่ม และภูมิปัญญาท้องถิ่น	1. ประเภทผู้นำเป็นทางการและไม่เป็นทางการ 2. กลุ่มต่างๆ ที่มีอยู่ในหมู่บ้าน (จำนวนสมาชิก,ทุนของกลุ่ม,กิจกรรมกลุ่ม,ปีก่อตั้ง) 3. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านต่างๆ (ชื่อ,อายุ,ความเชี่ยวชาญ)	1. ผู้นำชุมชน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 2. สังเกต
C7– โครงการพัฒนาที่ผ่านมา	1. โครงการของภาครัฐ 2. โครงการของภาคเอกชน 3. โครงการที่ชาวบ้านทำขึ้นเอง (ชื่อโครงการ/กิจกรรมของโครงการ) (ย้อนหลัง 5 ปี)	1. ผู้นำชุมชน 2. ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง 3. ข้อมูลที่บันทึกไว้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 2. ศึกษาจากเอกสาร 3. สังเกต
C8– ความเข้มแข็งของชุมชน	1. ความสามัคคี 2. ความซื่อสัตย์ 3. การช่วยเหลือกัน 4. การยกย่องคนทำความดี 5. โอกาสในการหาความรู้เพิ่มเติม 6. จำนวนครอบครัวที่มีอาชีพที่เลี้ยงตนเองได้ 7. ครอบครัวอบอุ่น รักใคร่ ประองดอง 8. การรวมกลุ่ม 9. การประชุม/เสวนาสม่ำเสมอ 10. การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส	1. ชาวบ้าน	1. สัมภาษณ์แบบ บร.2 ครั้งที่ 1 (มาจากข้อมูลดิบ สัมภาษณ์ 30 ครอบครัว)

ตารางที่ 1(ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับรายบุคคล	11. มีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม		
	12. การจัดทำแผนงาน แก้ปัญหาชุมชน		
C9 – อาชีพเดิม	1. อาชีพหลัก / รอง 2. ผลการประกอบอาชีพ เดิม(เพียงพอต่อการ เลี้ยงครอบครัวหรือ ไม่) 3. ปัญหาอุปสรรคในการ ประกอบอาชีพ	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติ เงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
C10 – สมาชิกในครอบครัว	1. สมาชิกในครอบครัว และรายละเอียด เช่น จำนวน,อายุ,สถาน ภาพสมรส,ระดับการ ศึกษา,ความสัมพันธ์ กับหัวหน้าครอบครัว, การมีงานทำ	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติ เงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
C11 – สภาพการอยู่อาศัย	1. มีบ้านเป็นของตนเอง หรือไม่ ถ้าไม่มีพัก อาศัยอย่างไร	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติ เงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
C12 – สภาพการอยู่อาศัย	1. รายได้ของครอบครัว ต่อเดือน 2. ความเพียงพอของราย ได้ต่อรายจ่าย	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติ เงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
C12 – หนี้สินของครอบครัวก่อนกู้เงิน กองทุน	1. จำนวนหนี้สินที่มีอยู่ ก่อนกู้เงินกองทุน 2. สาเหตุของการมีหนี้ สิน 3. แหล่งเงินกู้	2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติ เงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม

4.2 การประเมินปัจจัย มีรายละเอียดตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินปัจจัย

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน			
11-นโยบาย ระเบียบ แนวทางปฏิบัติ	1. รายละเอียดของ ระเบียบสำนัก นายกฯ 2. รายละเอียดของ ระเบียบกองทุนฯว่า ด้วยการจัดตั้งกอง ทุน	1. ระเบียบสำนักนายกฯ 2. ระเบียบที่เกี่ยวข้อง กับกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	1. ศึกษาจากเอกสาร
12- การประชาสัมพันธ์	1. ช่วงเวลาที่มีการ ประชาสัมพันธ์ 2. ประเภสื่อในการ ประชาสัมพันธ์ 3. ความทั่วถึงในการ ประชาสัมพันธ์ 4. เนื้อหาในการ ประชาสัมพันธ์	1. ผู้นำชุมชน 2. ชาวบ้าน 3. ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง 4. ที่ทำการกองทุนหมู่บ้าน 5. เอกสารประชาสัมพันธ์	1. สัมภาษณ์ 2. สังเกต 3. ศึกษาจากเอกสาร
13 – คณะอนุกรรมการ ระดับอำเภอที่เกี่ยวข้อง ข้อ	1. จำนวนคณะ อนุกรรมการ 2. องค์ประกอบคณะ อนุกรรมการ 3. สัดส่วนกรรมการ ภาคเอกชน 4. การปฏิบัติหน้าที่ คณะอนุกรรมการ ระดับอำเภอที่เกี่ยวข้อง ข้อ	1. พัฒนาชุมชน 2. คณะกรรมการกองทุน หมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
14 – คณะกรรมการกอง ทุนหมู่บ้าน	1. จำนวน 2. คุณสมบัติ 3. วิธีการได้มา 4. การพ้นจากตำแหน่ง 5. ระยะเวลาในการ ดำรงตำแหน่ง	1. คณะกรรมการกองทุน หมู่บ้าน 2. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2. ศึกษาจากเอกสาร

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
15- การเตรียมความพร้อม การสร้างความรู้ความเข้าใจแก่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. วิธีการในการเตรียมความพร้อม 2. เนื้อหาในการเตรียมความพร้อม 3. จำนวนครั้งในการเตรียมความพร้อม 4. หน่วยงาน/องค์กร ที่ทำหน้าที่ในการเตรียมความพร้อม	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. ส่วนราชการ 3. หน่วยงาน 4. ผู้นำชุมชน	1. สัมภาษณ์ชาวบ้านตามแบบ บร 3. ตรวจสอบข้อมูลดิบ 30 ครั้งเรือน 2. สัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
16 - เงินกองทุน : ล้าน บาท	1. งบที่ได้รับอนุมัติ	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์
17 - เงินดูแลสมาชิก	1. ประเภทจำนวนที่มาและการเก็บรักษา	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
18 - บัณฑิตกองทุน	1. ประวัติส่วนตัว ชื่อ, วุฒิการศึกษา, อายุ, เพศ, ภูมิลำเนา, สถานภาพสมรส, ความสามารถพิเศษ (ถ้ามี) 2. บทบาทหน้าที่	1. บัณฑิตกองทุนหมู่บ้าน 2. คู่มือนักศึกษา	1. ศึกษาตนเอง 2. ศึกษาจากเอกสาร
ระดับรายบุคคล			
19 - จำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ	1. จำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11
110 - จำนวนเงินลงทุนนอกเหนือจากเงินกู้	1. จำนวนเงินลงทุนนอกเหนือจากเงินกู้ 2. ที่มาของเงินทุน	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์เพิ่มเติม 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
111 - วัตถุประสงค์การใช้จ่ายเงินตามโครงการ	1. วัตถุประสงค์การใช้จ่ายเงินตามโครงการ	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11
112 - สถานที่ วัสดุอุปกรณ์และวัสดุดิบในการประกอบอาชีพ	1. สถานที่ในการประกอบอาชีพ 2. วัสดุอุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
	3. วัตถุประสงค์ในการประกอบอาชีพ		
I13 – ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ	1. ความรู้และทักษะที่มีอยู่	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.11
I14 – จำนวนแรงงาน	1. จำนวนแรงงานที่ใช้ในการประกอบอาชีพ	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.11 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม

4.3 การประเมินกระบวนการ มีรายละเอียดตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินกระบวนการ

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน			
PCI – การจัดทำระเบียบ กองทุนหมู่บ้าน	1. กระบวนการในการ จัดทำระเบียบกอง ทุน 2. ผู้มีส่วนร่วมในการ จัดทำ 3. ปัญหาอุปสรรคใน การจัดทำ	1. คณะกรรมการกอง ทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน 3. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม จากคณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน
PC2- จัดทำเอกสารขอขึ้น ทะเบียน	1. กระบวนการในการ จัดทำเอกสารขอ ขึ้นทะเบียน 2. ผู้มีส่วนร่วมในการ จัดทำ 3. ปัญหาอุปสรรคใน การจัดทำ	1. คณะกรรมการกอง ทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์
PC3- ระบบบัญชีกองทุน	1. จำนวนบัญชีที่จัด ทำ(จำนวนเล่ม) 2. ชื่อบัญชี เช่น บัญชี ลูกหนี้,บัญชีเงิน สัจจะ 3. ความเป็นปัจจุบัน 4. ผู้จัดทำ 5. ปัญหาอุปสรรคใน การจัดทำ	1. คณะกรรมการกอง ทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีกองทุน	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
PC4 – กิจกรรมเกี่ยวกับ สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน			
PC4.1 – กิจกรรมเกี่ยวกับ สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	1. ช่วงเวลาในการรับ สมัครและเหตุผล 2. ค่าธรรมเนียมการ สมัครและเหตุผล	1. คณะกรรมการกอง ทุนหมู่บ้าน 2. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	1 สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2 สัมภาษณ์จากคณะ กรรมการกองทุน หมู่บ้าน

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
	3. ขั้นตอนในการสมัครและเหตุผล		3. ศึกษาจากเอกสาร
	4. คุณสมบัติผู้สมัครและเหตุผล		
	5. ปัญหาอุปสรรค		
PC4.2 – การหมดสมาชิกภาพ	1. การหมดสมาชิกภาพและเหตุผล	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.4
	2. ผล	2. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	2. สัมภาษณ์เพิ่มเติมจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
			3. ศึกษาจากเอกสาร
PC4.3 – ประเภทสมาชิก	1. การกำหนดประเภทสมาชิกและเหตุผล		
PC4.4 – การทำทะเบียนสมาชิก	1. ความเป็นปัจจุบันในการจัดทำ	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์
	2. ปัญหาอุปสรรค	2. เอกสารด้านทะเบียนสมาชิก	2. ศึกษาจากเอกสาร
PC5 – กิจกรรมเกี่ยวกับการกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน			
PC5.1 - ขั้นตอนการขอกู้	1. ขั้นตอนในการขอกู้	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์
	2. เอกสารประกอบการขอกู้	2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	2. ศึกษาจากเอกสาร
	3. ปัญหาอุปสรรค	3. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	
		4. เอกสารโครงการการขอกู้	
PC5.2 - การคัดเลือกผู้กู้	1. หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกและเหตุผล	1. คณะกรรมการกองทุน	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.4
			2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PC5.3 – การโอนเงินให้ผู้กู้	2. วิธีการคัดเลือกและเหตุผล		
	3. ปัญหาอุปสรรค		
	1. ขั้นตอนในการโอนเงิน	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์
PC5.4 – การรับชำระหนี้	2. ปัญหาอุปสรรค	2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับเงินกู้	2. ศึกษาจากเอกสาร
		3. หลักฐานการโอนเงิน	
	1. ขั้นตอนในการรับชำระหนี้	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์
PC6 – การส่งเสริมการใช้เงินกู้	2. ปัญหาอุปสรรค	2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านส่งเงินคืน	
		3. เอกสารในการส่งเงินคืน	
	1. ผู้แนะนำ	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์
PC6.1 – การแนะนำวิธีทำธุรกิจ	2. ประเด็นในการแนะนำ	2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับเงินกู้	
	3. วิธีการแนะนำ		
	4. จำนวนครั้งในการแนะนำ		
PC6.2 – การช่วยเหลือตลาด	1. ผู้ที่ช่วยเหลือตลาด	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์
	2. วิธีการในการส่งเสริม	2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับเงินกู้	
	3. ปัญหาอุปสรรค		
PC7 – การตรวจสอบการใช้จ่ายเงินกู้	1. ผู้ที่ทำการตรวจสอบ	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์
	2. วิธีการตรวจสอบ	2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับเงินกู้	
	3. จำนวนครั้งในการตรวจสอบ		
	4. ปัญหาอุปสรรค		

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PC8 – การจัดทำรายงานและเผยแพร่ผลการดำเนินงาน	1. ประเภทรายงานที่จัดทำ 2. ประเภทผลงานที่มีการเผยแพร่ 3. วิธีการเผยแพร่ผลการดำเนินงาน 4. ปัญหาอุปสรรค	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกและชาวบ้าน 3. เอกสารการจัดทำรายงาน	1. สัมภาษณ์ 2. สังเกต 3. ศึกษาจากเอกสาร
PC9 – การจัดสรรผลประโยชน์	1. สัดส่วนในการจัดสรรและเหตุผล	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
PC10 – การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้โดยบัณฑิตกองทุบ	1. ประเภทเครือข่าย 2. กลุ่มคนที่เข้าร่วมเครือข่าย 3. วิธีการสร้างเครือข่าย 4. การเพิ่มพูนศักยภาพผู้เข้าร่วมเครือข่าย 5. ประโยชน์ที่ได้รับจากการสร้างเครือข่าย 6. ปัญหาอุปสรรค	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. บัณฑิตกองทุบ 3. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ 2. สังเกตแบบมีส่วนร่วม
ระดับบุคคล			
PC11 – การใช้จ่ายเงินกู้	1. รายละเอียดของการใช้จ่าย	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ 2. บัญชีการใช้จ่ายเงิน	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.11 2. ศึกษาจากเอกสาร 3. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
PC12 – การหาความรู้เพิ่มเติม	1. วิธีการหาความรู้เพิ่มเติม	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สังเกตจากการเสวนาตามแบบบร.6

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PC13 – การหาตลาด	1. วิธีการหาตลาด 2. ผู้ที่ช่วยเหลือแนะนำในการหาตลาด	1. สมาชิกกองทุนที่ได้ รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์
PC13 – การทำบัญชีใช้จ่ายเงิน	1. จัดทำบัญชี 2. ช่วยเหลือแนะนำ การจัดทำบัญชี	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ 2. บัญชีการใช้จ่ายเงิน	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร

4.4 การประเมินผลผลิต มีรายละเอียดตามตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บเกี่ยวข้อมูลการประเมินผลผลิต

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน			
PD1 – จำนวนสมาชิกกองทุน	1. จำนวนสมาชิก (ณ วันเริ่มตั้งกองทุน) 2. จำนวนสมาชิกมีการเพิ่มขึ้น/ลดลง (31 ก.ค. 45) 3. เหตุที่สมาชิกเพิ่มขึ้น/ลดลง	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. ทะเบียนสมาชิกกองทุน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม 3. ศึกษาจากเอกสาร
PD2 – จำนวนผู้ได้เงินกู้	1. จำนวนครั้งที่มีการอนุมัติให้กู้ 2. จำนวนผู้ยื่นกู้และผู้ได้รับอนุมัติให้กู้แต่ละครั้ง 3. จำนวนผู้ได้รับอนุมัติให้กู้ต่อจำนวนสมาชิกกองทุนหมู่บ้านทั้งหมด (31 ก.ค. 45) 4. จำนวนผู้ได้รับอนุมัติให้กู้จำนวนตาม บร.4 ข้อ 5	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีกลุ่มลูกหนี้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2. ศึกษาจากเอกสาร
PD3 – ยอดเงินที่ให้กู้	1. ยอดเงินที่มีผู้มาขอกู้และยอดเงินที่ได้รับอนุมัติเงินกู้แต่ละครั้ง 2. ยอดเงินที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ตาม บร.4 ข้อ 5	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีกลุ่มลูกหนี้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2. ศึกษาจากเอกสาร
PD4. – จำนวนผู้ชำระเงินคืนตามกำหนด	1. จำนวนผู้กู้ที่ชำระคืนตามกำหนด (31 ก.ค.45)	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีกลุ่มลูกหนี้	3. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4. 4. สัมภาษณ์เพิ่มเติม 5. ศึกษาจากเอกสาร

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
	2. จำนวนผู้กู้ที่ไม่ชำระค่างวด กำหนด (31 ก.ค. 45)		
	3. การแก้ไขปัญหาเมื่อผู้กู้ไม่ชำระค่างวด ตามกำหนด		
PD5 – ยอดเงินที่มีการชำระค่างวด	1. ยอดเงินผู้กู้ที่มาชำระค่างวดนับถึง 31 ก.ค. 45 จำนวนเป็นเงินสด, ดอกเบี้ย, ค่าปรับ	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีกลุ่มลูกหนี้	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.4 2. ศึกษาจากเอกสาร
PD6 - กองทุนสะสม	1. ยอดเงินกองทุนสะสมแยกประเภทตาม 17 2. การใช้ประโยชน์จากกองทุนสะสม	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีเงินฝากกองทุนสะสม	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
PD7- การใช้เงินตามวัตถุประสงค์	1. จำนวนผู้กู้ที่ใช้เงินตามวัตถุประสงค์โครงการ 2. เหตุผลที่ไม่ใช้เงินตามวัตถุประสงค์โครงการ	1. ผู้ตรวจสอบตาม PC 7	1. สัมภาษณ์ผู้ตรวจสอบ
PD8 – ทักษะคิดของชุมชนต่อกองทุน	1. ทักษะคิดต่อกรรมการกองทุนหมู่บ้านในเชิงบวก/ลบ 2. ทักษะคิดต่อกองทุนในเชิงบวก/ลบ	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกและชาวบ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.9 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
PD9 – การเกิดเครือข่ายองค์กรการเรียนรู้ (หลังจากทำ PC10)	1. ประเภทเครือข่ายที่เกิดขึ้น 2. กิจกรรมของเครือข่ายที่เกิดขึ้น	1. บัณฑิตกองทุน	1. รายงานการปฏิบัติงานของบัณฑิตกองทุน(ตัวเอง)

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
	3. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดองค์กรเครือข่าย		
PD10 – การเรียนรู้เพื่อพึ่งพาตนเอง	1. ประสบการณ์การเรียนรู้จากการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.10
	2. ประสบการณ์การเรียนรู้จากการเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน		
PD11 – ความเข้มแข็งของชุมชนที่เกิดจากกองทุนหมู่บ้าน	1. ความสามัคคี	1. สมาชิกและชาวบ้าน	1. สัมภาษณ์ตามบร.2 และ บร.7 (จากข้อมูลดิบ 30 ครั้ง เรือน
	2. ความซื่อสัตย์		2. สังเกต
	3. การช่วยเหลือกัน		
	4. การยกย่องคนทำความดี		
	5. โอกาสในการหาความรู้เพิ่มเติม		
	6. จำนวนครอบครัวที่มีอาชีพเลี้ยงตัวได้		
	7. ครอบครัวอบอุ่นรักใคร่ปรองดอง		
	8. การรวมกลุ่ม		
	9. การประชุม/เสวนา		
	10. การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส		
	11. มีผู้นำที่มีคุณธรรมยุติธรรม		
	12. การจัดทำแผนงานแก้ปัญหาชุมชน		
	13. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของชาวบ้าน		

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับรายบุคคล			
PD12- ผลที่ได้ตามวัตถุประสงค์ของการกู้			
PD12.1 – ผลโดยตรง	1. ผลการใช้เงินกู้ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติ	1. สัมภาษณ์ 2. สังเกต
PD12.1 – ผลโดยอ้อม	1. ประสิทธิภาพ 2. การยอมรับจากชุมชน	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	3. สัมภาษณ์ 4. สังเกตตามแบบ บร.10

5. ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์การประเมินกับตัวชี้วัดตามรูปแบบการประเมิน

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง: กรณีศึกษาหมู่บ้านหนองน้ำใสครั้งนี้ ได้กำหนดวัตถุประสงค์การประเมินไว้ 4 ประการ ตามที่ได้นำเสนอไว้ในบทที่ 1 และดำเนินการประเมินโดยใช้รูปแบบชีพชี ซึ่งมีตัวชี้วัด แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลดังรายละเอียดในหัวข้อที่ 3 ข้างต้น เพื่อแสดงให้เห็นว่า การเก็บรวบรวมข้อมูลตัวชี้วัดตามรูปแบบการประเมิน สามารถนำมาใช้ในการตอบประเด็นต่างๆ ของวัตถุประสงค์การประเมิน ผู้ทำสารนิพนธ์จึงแสดงความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์การประเมินกับตัวชี้วัดตามรูปแบบการประเมินดังตารางที่ 5 ต่อไปนี้

ตารางที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์การประเมินกับตัวชี้วัดตามรูปแบบการประเมิน

วัตถุประสงค์ในการประเมิน	องค์ประกอบการประเมิน			
	C	I	P	P
1. เพื่อศึกษาผลกระทบทางสังคมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบ้านหนองน้ำใส หมู่ที่ 1 บรรลุเป้าหมายต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด				
1.1 การมีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ	16		PC5	PC1-PC3
สร้างงานสร้างรายได้แก่ครัวเรือน	17		PC6	
พัฒนา	18			
1.2 ความสามารถใน การบริหารจัดการกองทุน	14		PD1-PD9	
1.3 การมีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่มเพื่อแก้ปัญหาของตนเอง			PC1-PC14	PD9 PD10

ตารางที่ 5 (ต่อ)

วัตถุประสงค์ในการประเมิน	องค์ประกอบการประเมิน			
	C	I	P	P
การสร้างศักยภาพของตนเองและการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง				
1.4 เศรษฐกิจได้รับการกระตุ้นและมีภูมิคุ้มกัน		12	PC10	PD2-PD6
		15	PC11	PD8,PD10
		19		
1.5 ประชาชนมีศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม			CC10	PD8-PD12
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายตาม ข้อ 1	C1 – C8	11 – 14 18 – 115	PC1-PC10 PC11-PC14	PD8
3. เพื่อศึกษาว่ามีการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ใดบ้าง และทำให้เกิดความเชื่อมโยงภายในและระหว่างหมู่บ้านตำบล		13 18	PC10	PD9
4. เพื่อศึกษาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนและที่กำหนดโดยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ	C8			PD11

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1. การวิเคราะห์โดยใช้สถิติ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ การคำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

6.2. การวิเคราะห์โดยไม่ใช้สถิติ ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ การศึกษาเอกสาร และข้อมูลที่มีการบันทึกไว้

ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลที่ได้มาจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ข้างต้นที่เนื้อหาเดียวกันมาประมวลเข้าด้วยกัน ถ้ามีข้อที่แตกต่างกันก็จะทำการตรวจสอบแหล่งที่มาและสอบถามข้อมูลจากผู้ที่มีความรู้ในเรื่องนั้นดี จากนั้นจึงนำมาหาความคิดรวบยอด เรียบเรียงขัดเกลาจนได้ประเด็นที่ให้ข้อมูลชัดเจน ถูกต้องที่สุดมาเสนอ

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

ผลการติดตามการประเมินผลโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติประกอบด้วยการรายงานข้อมูลที่ได้ตามกรอบแนวคิดทฤษฎี ซิปป์ โมเดล(CIPP Model) มีการรายงานที่แบ่งออกเป็นหัวข้อ ดังนี้

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน
2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม
3. ผลการประมวณเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้
4. ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
5. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์ 4 ประการ ได้แก่
 - 5.1 เพื่อทราบว่ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ บรรลุเป้าหมายเพียงใด
 - 5.2 เพื่อทราบว่ามิปัจจัยด้านบวกและด้านลบอะไรบ้างที่สนับสนุนหรือขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุน
 - 5.3 เพื่อทราบว่าได้เกิดองค์การเครือข่ายของการเรียนรู้หรือไม่
 - 5.4 เพื่อทราบตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

ผลการประเมินบริบทชุมชน

1. บริบทระดับประเทศ

1.1 ความยากจนของประเทศ

ปัจจุบันนี้ประเทศไทยต้องประสบปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำและภาระหนี้สินของประเทศมากมาย ซึ่งถือว่าเป็นความล้มเหลวที่เกิดขึ้นจากแนวความคิดของระบบเศรษฐกิจ แบบทุนนิยมเสรี ส่งผลกระทบต่อคนไทยทุกคน โดยเฉพาะประชากรส่วนใหญ่ของประเทศซึ่งอยู่ในภาคเกษตรกรรม นั้นค่อนข้างจะเป็นกลุ่มที่ยากจนและน่าเป็นห่วง เพราะผลผลิตทางการเกษตรที่ได้มานั้นมีราคาต่ำเกินไป เกษตรกรไม่สามารถกำหนดราคาผลิตผลเองได้ และไม่มีความรู้ด้านการตลาดไม่รู้อุปสงค์ อุปทานของผู้บริโภคทำให้ไม่ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ และนำไปสู่การมีภาระหนี้สินตามมา

1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลาง และขนาดย่อม(SMEs)

รัฐบาลยุคปัจจุบันได้เห็นความจำเป็นของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยเฉพาะการเรียนรู้ที่จะพึ่งตนเองของชุมชนหมู่บ้านจนความเข้มแข็งในชุมชนหมู่บ้าน จึงมีนโยบายเร่งด่วนและได้แถลงต่อรัฐสภาถึงการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติแห่งละ หนึ่งล้านบาทเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการสร้างอาชีพและสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในชุมชนและวิสาหกิจขนาดเล็ก(SMEs)ในครัวเรือน

1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

สภาวะการค้าและการส่งออกของประเทศมีมากในรูปของสินค้าภาคเกษตรกรรมซึ่งแต่ละปี การส่งออกสินค้าภาคเกษตรมีมากแต่ก็ไม่มากเท่ากับสินค้านำเข้าจากต่างประเทศซึ่งส่วนใหญ่เป็นสินค้าสิ้นเปลือง และสินค้าอุตสาหกรรมหนักที่มีราคาสูงและทำหน้าที่ผลิตสินค้า และอุตสาหกรรมประกอบชิ้นส่วนที่ใช้แรงงานเป็นหลัก มีมูลค่าเพิ่มไม่สูงมากนัก ก่อให้เกิดการขาดดุลการค้า การขาดเงินออมภายในประเทศ การมีหนี้ต่างประเทศและการพึ่งพาแหล่งเงินทุนจากต่างประเทศมากขึ้น

1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

ประเทศไทยมีสภาพแวดล้อมที่เลวลงเป็นอันมากเนื่องจากคนในประเทศไม่รู้จักวางแผน และรักษาสภาพแวดล้อมและธรรมชาติและผู้คนมีความเห็นแก่ตัวมากขึ้นไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อส่วนรวม โดยเฉพาะในเขตเมืองหลวงมีสภาวะมลพิษทางอากาศมากขึ้น และในต่างจังหวัดก็มีการตัดไม้ทำลายป่า มีการบุกรุกป่าสงวน ฝนไม่ตกตามฤดูกาล เกิดการพังทลายของดิน และแหล่งต้นน้ำถูกทำลายทำให้ระบบนิเวศน์ในธรรมชาติเสื่อมลงไป

1.5 ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน

เมื่อเศรษฐกิจตกต่ำ มีปัญหาความยากจนของประชาชนการขาดเงินทุน และทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพเพื่อความอยู่รอดและเป็นวิธีแก้ปัญหาอีกทางหนึ่งที่สามารถทำได้ก็คือ การกู้ยืมไม่ว่าจะเป็นแหล่งเงินทุนสนับสนุนจากภาครัฐ หรือกู้ยืมจากนายทุน ส่วนแล้วแต่เป็นภาระหนี้สินที่ประชาชนต้องแบกรับ ปัญหาความยากจน การล่มสลายของเกษตรกรรม รายย่อยทำให้ครอบครัวแตกแยก มีการอพยพย้ายถิ่น ปัญหาการขายแรงงาน ปัญหาโสเภณี ซึ่งเป็นผลกระทบที่ตามมา

1.6 บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท บางคนเรียกว่า ความล่มสลายของท้องถิ่นชนบท

ความล่มสลายของท้องถิ่นชนบทเกิดจากการล่มสลายทางเศรษฐกิจของชุมชน ทำให้สถาบันครอบครัวล่มสลายไปด้วย ผู้คนต่างเห็นแก่ตัวมากขึ้น มีการแก่งแย่งชิงดีกัน สภาวะครอบครัวจากครอบครัวขยายมาเป็นครอบครัวเดี่ยว มีการอพยพแรงงานไปขายแรงงานในเมืองใหญ่คนชราและเด็กถูกทอดทิ้งให้อยู่ตามลำพัง เพราะคนหนุ่มสาววัยทำงานไปขายแรงงานยังต่างถิ่น

1.7 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรม และสินค้าจากต่างประเทศ

คนไทยปัจจุบันให้ความสนใจและนิยมสินค้าต่างประเทศมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นวัฒนธรรม การกิน การแต่งตัว มีการใช้ชีวิตความเป็นอยู่อย่างฟุ่มเฟือยเป็นประเภทวัตถุนิยมเสียส่วนใหญ่ ความเสื่อมโทรมทางวัฒนธรรม ศิลธรรมจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยไม่คำนึง

ถึงแบบแผนของวัฒนธรรมไทย และสร้างวัฒนธรรมบริโภคนิยมที่ไม่ก่อประโยชน์ทาง ปัญญา และสุขภาพ ความนิยมแบบตะวันตกทำให้คนไทยลืมนคุณค่าของวัฒนธรรมไทย ทอดทิ้งภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาดั้งเดิม

2. บริบทระดับท้องถิ่น

2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน/ชุมชน

บ้านหนองน้ำใสที่มาของชื่อหมู่บ้านตั้งตามสภาพของหนองน้ำซึ่งอยู่บริเวณกลางหมู่บ้าน เป็นหนองน้ำซึ่งกักเก็บตามธรรมชาติและมีมานานแล้ว มีน้ำขังตลอดทั้งปีและใสมากสมัยก่อนชาวบ้าน อาศัยใช้ดื่มกิน เมื่อประมาณ 80 ปีก่อนยังไม่ได้ตั้งชื่อหมู่บ้าน เพราะเมื่อก่อนสภาพโดยรอบของหมู่บ้าน เป็นป่าดงดิบ และก่อนปี พ.ศ. 2489 ได้มีบริษัทสัมปทานป่าไม้ของเอกชนเข้ามาทำสัมปทานป่า และผู้คน เริ่มมาอยู่มากขึ้นทำให้หมู่บ้านเริ่มเจริญขึ้นจึงมีเจ้าหน้าที่ของทางราชการเข้ามาในหมู่บ้านและเป็นผู้ริเริ่ม เรียกชื่อหมู่บ้านนี้ว่า “หมู่บ้านหนองน้ำใส” และใช้ชื่อนี้จนถึงปัจจุบัน

ลักษณะการตั้งบ้านเรือนและการขยายตัวของหมู่บ้าน

ในอดีตการตั้งบ้านเรือนของหมู่บ้านหนองน้ำใส ชาวบ้านจะสร้างบ้านเรือนอยู่ห่าง ๆ กันมี บ้านเรือนยังมีไม่มากเมื่อเริ่มตั้งหมู่บ้านยุคแรก ๆ ที่มีผู้คนรุ่นแรกเข้ามาอยู่มีบ้านอยู่ 13 หลัง ลักษณะบ้าน จะเป็นแบบกระท่อมมากกว่า และมักจะสร้างบ้านอยู่ในที่ดินทำกินของตนเพราะแต่ละครอบครัวมีอาชีพทำ ไร่และเพาะปลูกส่วนใหญ่เป็นการเพาะปลูกไว้บริโภคเองในครัวเรือนการคมนาคมไม่สะดวกในการติดต่อ ค้าขาย

ปัจจุบันการตั้งบ้านเรือนของหมู่บ้านหนองน้ำใสมักจะสร้างบ้านเรือนอยู่ติดถนนสายหลัก ของหมู่บ้านและตามถนนในซอยต่าง ๆ ของหมู่บ้าน บ้านเรือนมีความหนาแน่นมากขึ้น บ้านที่สร้างติดถนน มักจะเปิดเป็นร้านค้าขายของ หรือร้านให้บริการด้านต่าง ๆ มีการตั้งตลาดสดกลางหมู่บ้านใช้ศาลาประชาคมเก่าของหมู่บ้านเป็นที่วางแผงขายสินค้าสำหรับผู้ที่มีบ้านที่ไม่ได้อยู่ในทำเลค้าขายให้นำสินค้ามาขายที่ตลาด กลางหมู่บ้าน ซึ่งเป็นตลาดสดแห่งเดียวในตำบลที่ชาวละแวกใกล้เคียงและชาวบ้านจากตำบลอื่น ๆ มักจะมา จับบ่ายซื้อของในตลาดสดและในร้านค้าของชาวบ้านหนองน้ำใสซึ่งมีทั้งร้านค้าปลีก และค้าส่งอยู่หลายร้าน บ้านหนองน้ำใสมี 130 หลังคาเรือน มี 115 ครอบครัว มีประชากรทั้งหมด 870 คน เป็นชาย 446 คน หญิง 424 คน

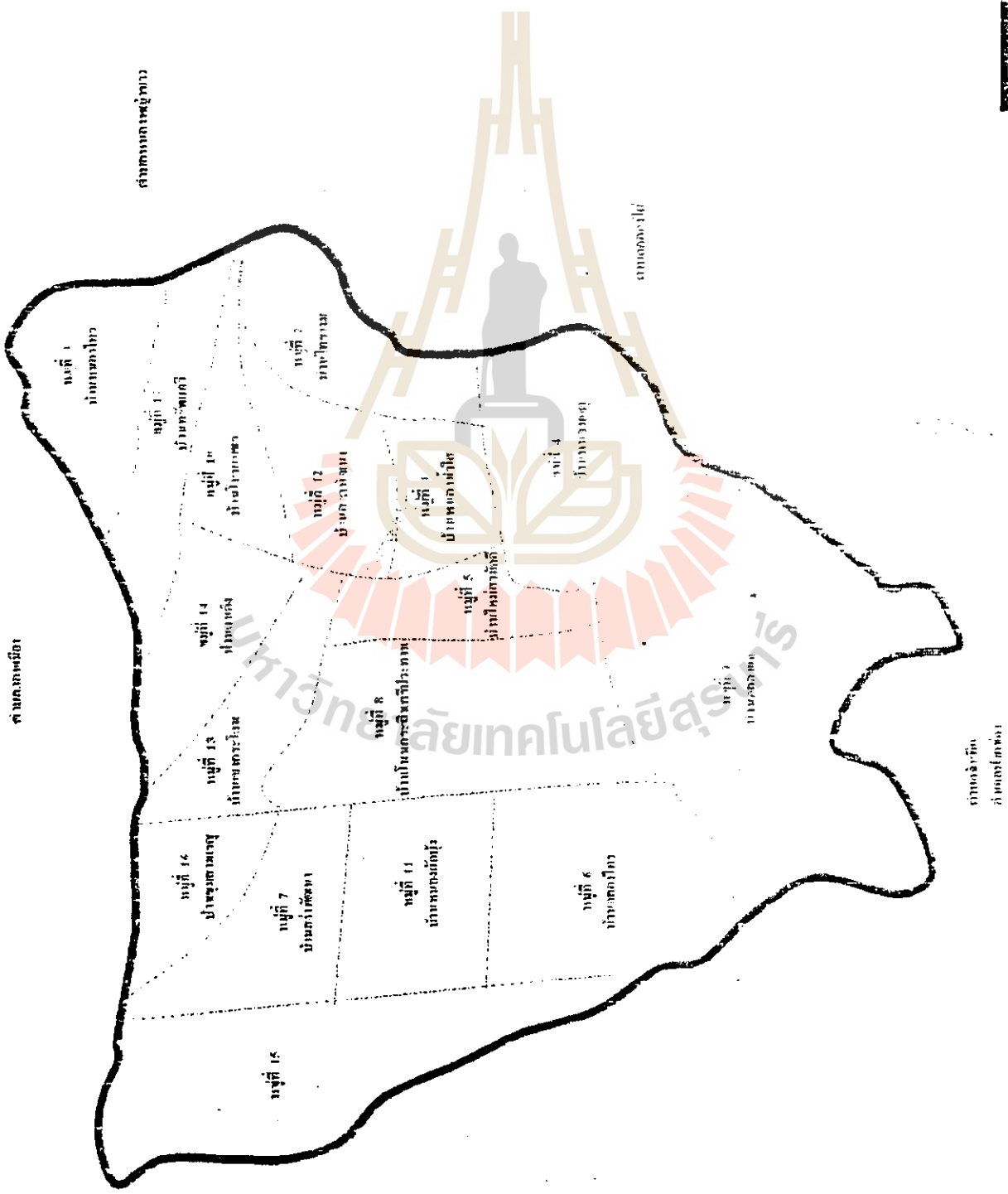
ทำเลที่ตั้งและอาณาเขตติดต่อ

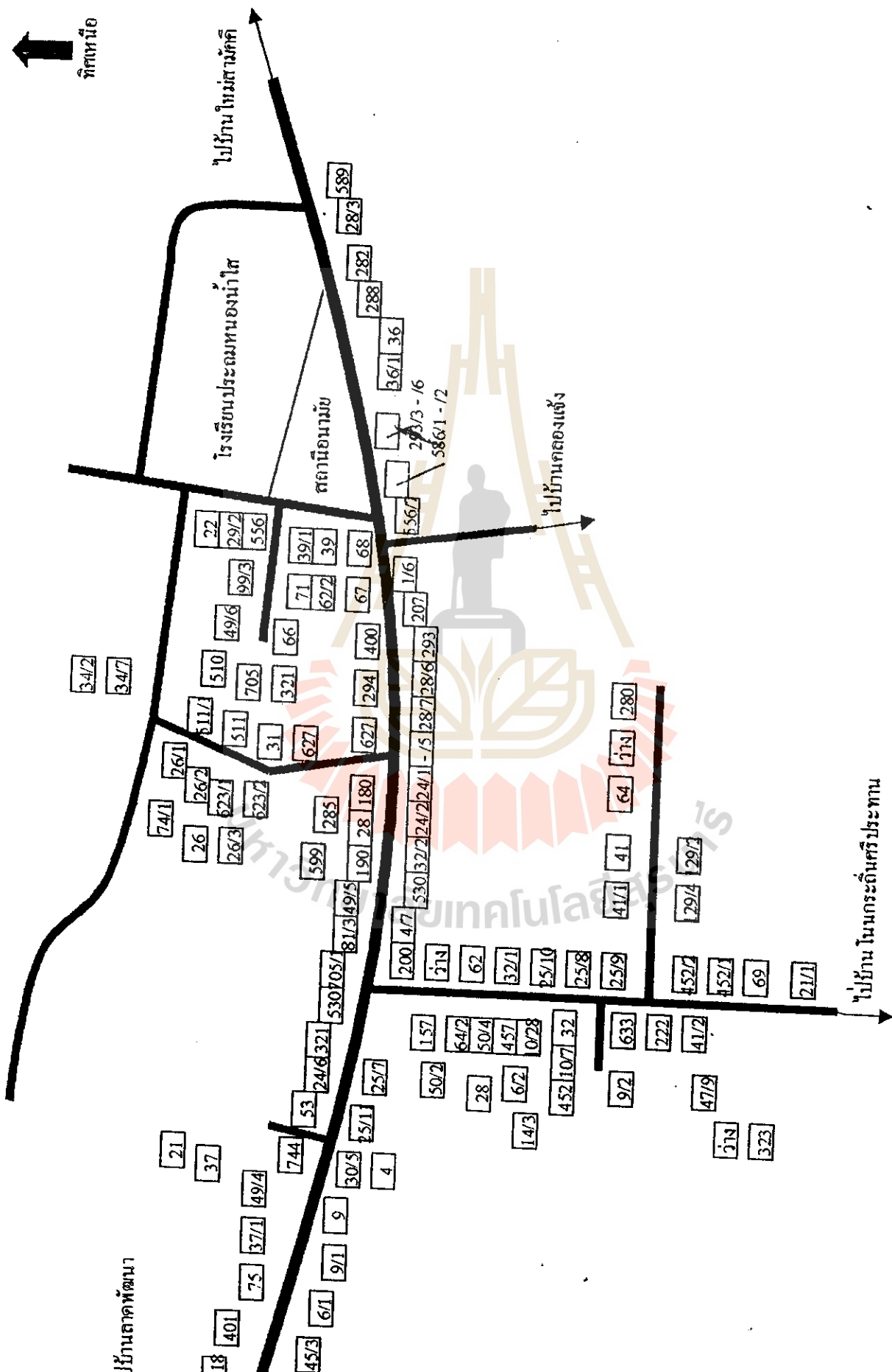
- ทิศเหนือติดกับหมู่บ้านเขากระโดน
- ทิศใต้ติดกับหมู่บ้านใหม่สามัคคี
- ทิศตะวันออกติดกับหมู่บ้านลาดพัฒนา
- ทิศตะวันตกติดกับหมู่บ้านโนนกระถิ่นศรีประทาน

1: 103,836

แผนที่ตำบลหนองน้ำใส อำเภอภักดีโกส จังหวัดนครราชสีมา

ลักษณะดิน : เป็นดินร่วนปนทราย

สภาพป่าไม้และพื้นที่สาธารณะ : ปัจจุบันไม่มีป่าไม้และไม่มีที่ทำเลสาธารณะสำหรับเลี้ยงสัตว์ แต่สถานที่สาธารณะส่วนใหญ่ที่ชาวบ้านใช้ในการจัดประชุม เสวนา และทำประชาคม และจัดกิจกรรมต่าง ๆ ชาวบ้านจะใช้หอประชุมของโรงเรียนหนองน้ำใส และที่ได้ฤๅณสถานื่อนามัยหนองน้ำใสในบางโอกาสที่มีการประชุมย่อยจำนวนคนไม่มาก และในบางกิจกรรมหรือบางครั้งก็จะใช้สถานที่ของวัดเขากระโดนวนารามซึ่งมีศาลากว้างมากจนคนได้มาก

แหล่งน้ำในหมู่บ้าน

- บ่อน้ำตื้น 14 บ่อ เป็นบ่อน้ำส่วนบุคคลส่วนใหญ่เหลือน้ำจ้งเพียงเล็กน้อย
- บ่อน้ำบาดาล 1 บ่อ ปัจจุบันใช้ไม่ได้แล้ว
- สระน้ำ 3 สระ เป็นแหล่งน้ำสาธารณะ ซึ่งมี 1 สระ คือสระวัดเขากระโดนวนารามทางหมู่บ้านได้นำมาทำเป็นประปาหมู่บ้านและทำให้ชาวบ้านมีน้ำประปาใช้ได้ตลอดทั้งปี เพราะได้มีการพัฒนาและขุดลอกเพื่อกักเก็บน้ำได้มากขึ้น ส่วนอีก 2 สระไม่ค่อยมีชาวบ้านใช้เพราะไม่สะดวกและสระเริ่มต้นเงินมีน้ำน้อยและบุนชาวบ้านส่วนใหญ่จึงนิยมใช้น้ำประปามากกว่า

2.2 สภาพปัจจุบัน

หมู่บ้านหนองน้ำใสมีประชากรทั้งสิ้น 870 คน เป็นชาย 446 คน หญิง 424 คน กลุ่มอายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วงต่าง ๆ ดังตารางข้างนี้

ลักษณะประชากร	จำนวน	ร้อยละ
1วัน - 3 ปีเต็ม	33	3.79
3ปี 1 วัน - 6 ปีเต็ม	44	5.06
6ปี 1 วัน - 12 ปีเต็ม	75	8.62
12 ปี 1 วัน - 14 ปีเต็ม	67	7.70
15ปี 1 วัน - 18 ปีเต็ม	85	9.77
18ปี 1 วัน - 50 ปีเต็ม	308	35.40
50 ปี 1 วัน - 60 ปีเต็ม	174	20
60 ปี 1 วันขึ้นไป	84	9.66

2.3 ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน

บ้านหนองน้ำใสมีพื้นที่ทำการเกษตร 3,562 ไร่ เป็นพื้นที่ทำนา 569 ไร่ ส่วนที่เหลือเป็นพื้นที่ทำไร่ ประชากรบ้านหนองน้ำใสประกอบอาชีพต่าง ๆ แบ่งเป็นครัวเรือน ดังนี้

อาชีพทำนา	60	ครอบครัว
ค้าขาย	41	ครอบครัว
รับราชการ	17	ครอบครัว
รับจ้าง	45	ครอบครัว
ทำไร่	45	ครอบครัว
ช่างเสริมสวย	3	ครอบครัว
ช่างตัดเย็บเสื้อผ้า	2	ครอบครัว
ช่างอิเล็กทรอนิกส์	3	ครอบครัว
บริการรถโดยสารประจำทาง	6	ครอบครัว
ช่างซ่อมมอเตอร์ไซด์และเครื่องยนต์	2	ครอบครัว

สถานพยาบาลเอกชน 2 ครอบครัว (เจ้าหน้าที่อนามัยเปิดคลินิกหรือสถานบริการ

ขายยาและรักษาปฐมพยาบาลเบื้องต้น หรือรักษาในกรณีเจ็บป่วยไม่ร้ายแรง)

จะเห็นว่าประชากรส่วนใหญ่ของหมู่บ้านหนองน้ำใสมีความหลากหลายในการประกอบอาชีพ ได้แก่ ทำนา ทำไร่ ค้าขาย กรรมกรรับจ้าง รับราชการ เลี้ยงโคกระบือ และอาชีพบริการต่าง ๆ เช่น เสริมสวย บริการซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า ซ่อมวิทยุโทรทัศน์ ซ่อมเครื่องยนต์ บริการรถโดยสาร และสถานพยาบาลเอกชน ประชากรแรงงานที่อยู่ในวัยหนุ่มสาวจะเข้าไปทำงานทำตามบริษัทหรือโรงงานในเขตอำเภอสีแก้ว และต่างจังหวัด ในแต่ละครัวเรือนจะมีการประกอบอาชีพ 1 ถึง 2 อาชีพขึ้นไปตามความถนัดและความสามารถของแต่ละครอบครัวและแต่ละบุคคล

ประชากรจากหมู่บ้านอื่นมักไปมาหาสู่หมู่บ้านหนองน้ำใสประจำ เพื่อมาซื้อสินค้าเครื่องอุปโภคบริโภค หรือนำสินค้าพืชผักมาขาย มารับบริการด้านสุขภาพอนามัยจากสถานีอนามัย และสถานพยาบาลเอกชน มาซ่อมมอเตอร์ไซด์และเครื่องใช้ไฟฟ้าเป็นต้น อาจเรียกได้ว่าหมู่บ้านหนองน้ำใสเป็นศูนย์กลางของตำบลก็ได้

2.4 ด้านสาธารณูปโภคของหมู่บ้าน

เมื่อเริ่มก่อตั้งหมู่บ้านถนนมีสภาพเป็นถนนแบบทางเกวียน และต่อมาในปี พ.ศ 2524 เป็นถนนลูกรัง ยาว 1,300 เมตร และในปี พ.ศ 2532 หมู่บ้านมีถนนลาดยางยาว 4,500 เมตร ถนนในหมู่บ้านทั้งหมดยาว 6,200 เมตร ไฟฟ้าเข้าสู่หมู่บ้านเมื่อปี พ.ศ 2524 และประปาหมู่บ้านสร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ 2540 ในปัจจุบันชาวบ้านมีความเป็นอยู่ดีขึ้นเพราะมีระบบสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มมากขึ้น การ

คมนาคมต่าง ๆ ก็สะดวกโดยเฉพาะในการเดินทางในหมู่บ้านจะมีบริษัทเดินรถอยู่ 1 บริษัทคือ บริษัทเขากระโดนเดินรถ ซึ่งให้บริการวิ่งรับส่งผู้โดยสารจากหมู่บ้านหนองน้ำใสเองและหมู่บ้านใกล้เคียงในตำบลหนองน้ำใส ไปสู่อำเภอสีคิ้ว ตลอดทั้งวันช่วงเช้ารถออกจากหมู่บ้านครึ่งชั่วโมงต่อคัน ในตอนบ่ายหนึ่งชั่วโมงต่อคันและรถเข้าหมู่บ้านก็เช่นกัน แต่รถจะวิ่งเข้าหมู่บ้านส่งผู้โดยสารครั้งสุดท้ายเวลา 6 โมงเย็นจากถนนมิตรภาพ บ้านคลองไผ่สู่บ้านหนองน้ำใสและจะไม่มีรถโดยสารวิ่งเข้า ออกหมู่บ้านอีกเลยจนกว่า จะ 6 โมงเช้าของวันใหม่ ถ้าใครมีธุระนอกจากเวลาวิ่งรถโดยสารก็จะใช้วิธีเหมารถหรือใช้รถส่วนตัวสำหรับคนที่รถยนต์ ซึ่งมีชาวบ้านบางส่วนนิยมใช้รถส่วนตัวมากกว่า เพราะสะดวกและรวดเร็วกว่า แต่ในบางกรณีที่มีคนตกค้าง หรือมาไม่ทันรถโดยสารเข้าบ้านก็มักจะใช้วิธีโทรศัพท์ทำให้ญาติมารับหรือไม่มีก็ขี่มอเตอร์ไซด์รับจ้างเข้าหมู่บ้านแทนสำหรับคนที่ไม่รับส่วนตัว ชาวบ้านส่วนใหญ่ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่เพราะยังไม่มีโทรศัพท์ประจำบ้านขององค์การโทรศัพท์หรือของหน่วยงานอื่น ๆ เข้ามาให้บริการ ซึ่งโทรศัพท์ก็เป็นสิ่งที่ต้องการของชาวบ้านมาก เพราะจะได้ลดค่าใช้จ่ายในการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ซึ่งต้องจ่ายค่าบริการรายเดือนค่อนข้างแพงเมื่อเทียบกับรายได้ของครอบครัวแล้ว ทำให้ครอบครัวมีรายจ่ายเพิ่มมากขึ้น

2.5 ด้านวัฒนธรรมประเพณี

บ้านหนองน้ำใสประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีวัด 1 แห่ง ชื่อวัดเขากระโดนฉนวนาราม ชาวบ้านหนองน้ำใสจะใช้ วัดเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมที่สำคัญ ๆ ทางศาสนา และชาวบ้านมักจะไปทำบุญที่วัดเนื่องในวันและประเพณีต่าง ๆ ดังนี้

เดือนมกราคม ทำบุญตักบาตรต้อนรับปีใหม่

เดือนมีนาคม ทำบุญเทศน์มหาชาติ

เดือนกรกฎาคม ทำบุญเข้าพรรษา

เดือนตุลาคม ทำบุญออกพรรษา

เดือนพฤศจิกายน ประเพณีลอยกระทง

เดือนธันวาคม ทำบุญส่งท้ายปีเก่า

ในงานบุญและงานประเพณีต่าง ๆ ชาวบ้านจะให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี เช่น ประเพณีลอยกระทง ก่อนวันลอยกระทง ชาวบ้านจะพาลูก หลานไปช่วยกันทำกระทงที่วัดในเวลาเย็นหลังจากทำภารกิจส่วนตัวเรียบร้อยแล้ว ทุกคนก็จะพร้อมใจไปช่วยกันทำกระทงเพื่อจำหน่ายให้ผู้มาลอยกระทงที่วัดเพื่อนำเงินบริจาค วัด เป็นต้น

2.6 ด้านการศึกษา

ในหมู่บ้านมีโรงเรียนระดับประถมศึกษา 1 แห่ง คือ โรงเรียนหนองน้ำใส มีนักเรียนทั้งหมด 621 คน นักเรียนจำนวนนี้รวมถึงเด็กในหมู่บ้านและเด็กจากหมู่บ้านใกล้เคียงในตำบลหนองน้ำใสด้วย เมื่อเด็กที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 แล้วผู้ปกครอง ก็จะให้ศึกษาต่อที่โรงเรียนมัธยมหนองน้ำใสพิทยาคม ซึ่งตั้งอยู่ที่ หมู่บ้านใหม่สามัคคีซึ่งเป็นหมู่บ้านใกล้เคียง หรือบางส่วนก็จะนิยมส่งบุตรหลานไปเรียนในโรงเรียนประจำอำเภอของรัฐ หรือบางส่วนก็เรียนในโรงเรียนเอกชนทั้งในอำเภอและในจังหวัด ซึ่งขึ้นอยู่กับ

ฐานะและความต้องการของผู้ปกครองและเด็กเอง ซึ่งส่วนใหญ่เด็กในวัยเรียนในหมู่บ้านจะได้เรียนหนังสือกันทุกคนอย่างน้อยจะจบการศึกษาขั้นต่ำ คือ ม.3 และ ม.6 ผู้ปกครองส่วนใหญ่มักจะนิยมให้บุตรหลาน จบขั้นต่ำ ม. 6 หรือ ปวช. มากกว่า ม.3 และจะส่งบุตรหลานเรียนถึงระดับอุดมศึกษา เพื่อให้จบปริญญาตรีด้วย ถ้าเด็กต้องการเรียนต่อจริง ปัจจุบันมีผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีแล้วหลายคน และกำลังศึกษาต่อปริญญาโทอีก 1 คน ซึ่งปัจจุบันถือว่าชาวบ้านเห็นความสำคัญในการให้การศึกษาแก่บุตรหลานมากขึ้น

2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A (หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้)

2.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

1. นโยบายของรัฐบาล เกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติจากการสัมมนาและเปิดเวทีชาวบ้านพบว่าชาวบ้านส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลพอสมควร เพราะมีการประชาสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง ได้ข้อมูลจากการสอบถามและการสัมมนา
2. เงิน 1 ล้านบาท คือ เงินที่รัฐบาลจัดสรรให้เป็นเงินทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้านเพื่อประกอบอาชีพ เพิ่มรายได้ให้ครอบครัว และพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้ดีขึ้น
3. คณะกรรมการหมู่บ้าน คือ ตัวแทนที่ชาวบ้านตั้งขึ้นเพื่อบริหารงานการจัดการกองทุนหมู่บ้าน
4. เงินที่ผู้กู้ยืม คือ เงินที่สมาชิกกองทุนกู้ยืมไปเพื่อประกอบอาชีพ หรือพัฒนาอาชีพ แล้วเกิดดอกผลนำมาชำระคืนเมื่อถึงกำหนดเวลาคืนเงิน
5. ผู้สมัครขอกู้ คือ ประชาชนในหมู่บ้านที่มีความประสงค์จะสมัครเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านแล้วเขียนคำร้องขอสมัคร เพื่อขอกู้เงินกองทุน

2.1.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

1. กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ พบว่าก่อนที่กองทุนหมู่บ้านจะปล่อยเงินกู้ให้กับสมาชิกจะต้องดูผู้กู้ว่ามีคุณสมบัติตรงกับระเบียบกองทุนที่กำหนดไว้หรือไม่ และพิจารณาเรื่องการเขียนโครงการเพื่อขอกู้เงินซึ่งคณะกรรมการกองทุนจะเป็นผู้พิจารณาเพื่อปล่อยเงินกู้ และจำได้ผู้กู้ที่มีคุณสมบัติตรงตามข้อกำหนดของหมู่บ้าน โดยคณะกรรมการร่วมกันสรรหาบุคคลด้วยความยุติธรรม แต่ส่วนใหญ่จำนวนผู้ที่ยกู้ได้เงินเต็มตามจำนวนที่ต้องการจะเป็นเครือญาติของคณะกรรมการ หรือตัวกรรมการเอง จำนวนเงินที่กู้ได้ไม่เท่ากัน วิธีการคัดเลือกโครงการยังไม่ชัดเจนอาจเกิดข้อกล่าวหาได้
2. กระบวนการทำบัญชีของกองทุน พบว่าคณะกรรมการมีการจัดทำบัญชีในรูปแบบที่เรียบง่ายสามารถเข้าใจได้ดี สมาชิกสามารถเข้าใจได้ง่ายเมื่อได้ดูวิธีการทำบัญชี เป็น

หลักฐานในการจ่ายเงินให้กับสมาชิกสามารถตรวจสอบได้ การทำบัญชีต้องมีความรัดกุม ผู้ที่รับหน้าที่ทำบัญชีต้องสามารถอธิบายที่มาที่ไปของเงินได้

3. การแนะนำวิธีทำธุรกิจของผู้กู้ ในหมู่บ้านนั้นมีหลายประเภทส่วนใหญ่แล้วชาวบ้านจะทำโดยอาศัยความรู้เดิมเป็นฐานที่มีอยู่แล้ว ทำกันเป็นครอบครัว ถ้าใช้จ่ายในการทำธุรกิจของชาวบ้านจะเหมือน ๆ กันทำให้ราคาตกต่ำเพราะของมีปริมาณมาก ฝีมือยังไม่ดีเท่าคู่แข่ง

2.1.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. ผลโดยตรง พบว่ากองทุนหมู่บ้านได้อนุมัติเงินกู้ให้กับผู้กู้ทั้งหมด 74 ราย เป็นจำนวนเงิน 968,500 บาท การอนุมัติให้กู้เพื่อเป็นการสร้างงาน และพัฒนาอาชีพ จากการที่ผู้กู้ในจำนวน 74 รายได้รับอนุมัติทุกรายแต่ลักษณะการประกอบกิจการของผู้กู้ไม่สามารถปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของการขอกู้ตามโครงการได้จริงทุกราย เนื่องจากเมื่อกู้ไปแล้วพบว่าจำนวนเงินไม่เพียงพอต่อการทำกิจการจึงต้องเปลี่ยนไปดำเนินกิจการอื่นทำให้ไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ที่วางไว้
2. ผลกระทบโดยตรง พบว่าชาวบ้านมีฐานะความเป็นอยู่ดีขึ้น จำนวนเงินสะสม(ถังจะ)ของหมู่บ้านเพิ่มมากขึ้นทุกเดือนปัจจุบันมีเงินสะสมทั้งสิ้น 66,215.68 บาท จากการรับฝากจากสมาชิกจำนวน 122 คน
3. ผลกระทบโดยอ้อม พบว่าการทำงานของคณะกรรมการมีความร่วมมือกันดีมีความสามัคคีกันในทุกๆอย่างทำให้กองทุนมีศักยภาพและเข้มแข็งพอสมควร ภายในท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้ มีการรวมกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพด้านการเกษตรเพิ่มขึ้น

2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินการของผู้กู้แต่ละราย

2.2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่า

1. ประสบการณ์ในการดำเนินการของผู้กู้ ประสบการณ์ของผู้กู้แต่ละรายจะแตกต่างกันออกไปมีความสามารถและความถนัดในการประกอบอาชีพต่างกัน ผู้กู้ส่วนใหญ่มักจะกู้เงินมาดำเนินการในเรื่องการพัฒนาอาชีพเดิมของตน หรือเป็นทุนเพิ่มในการประกอบอาชีพ
2. รายได้ของครอบครัว ในช่วงแรกครอบครัวยังไม่เกิดรายได้อะไรเพราะยังอยู่ในช่วงของการลงทุน เช่น ในการทำการเกษตรครอบครัวจะมีรายได้ต่อเมื่อถึงฤดูเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้วจึงจะทำให้ทราบว่ามีการรายได้เพิ่มขึ้นกว่าเก่า

2.2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B

1. เงินที่กู้ได้ของผู้กู้ พบว่าบางรายก็ได้นำไปใช้ตรงตามวัตถุประสงค์

2. เทคนิควิธีการทำงาน เป็นประการณ์ของผู้ที่มีมาแต่เดิมและต้องการเพิ่มเทคนิควิธีแบบใหม่ ๆ ในการดำเนินงาน

2.2.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B

1. การทำกิจการอย่างถูกวิธีของผู้แต่ละราย พบว่าส่วนใหญ่ทำกิจการอย่างถูกวิธี โดยมีการส่งเสริมของทางอำเภอ
2. การทำบัญชีของผู้ พบว่ายังขาดความรู้และประสบการณ์อย่างมากและโดยทั่วไปผู้มักจะไม่ทำบัญชีรายรับรายจ่ายทำให้ไม่ทราบถึงต้นทุนและกำไรที่แท้จริงของตนได้

2.2.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B

1. รายได้เป็นเงิน ในเรื่องรายได้ของผู้ประกอบการซึ่งรายได้ส่วนใหญ่จะได้ในจำนวนที่เป็นเงินก้อนในช่วงระยะเวลาที่เก็บเกี่ยวผลผลิต และจะใช้ระยะเวลา 6 – 7 เดือน หรือ 1 ปีขึ้นไป ซึ่งรายได้แต่ละครั้งจะขึ้นอยู่กับการประกอบอาชีพ มีพื้นที่หรือปริมาณผลผลิตมาก น้อยเพียงใด แต่จะอยู่ในช่วง 20,000 – 30,000 บาทต่อปี จะเห็นได้ว่าระยะในการได้ผลกำไรเป็นในรูปของค่าตอบแทนนั้นจะใช้ระยะเวลาพอสมควร และจะได้เพียงปีละ 1 ครั้ง ถ้าในระยะที่รอไม่หาอาชีพเสริมก็จะมีรายได้จากอาชีพหลักเพียงอย่างเดียวทำให้มีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย
2. ผู้ได้ผลผลิตเป็นสิ่งของ ส่วนใหญ่ผู้เงินของหมู่บ้านจะได้ผลตอบแทนเป็นในรูปของผลผลิตที่มีปริมาณเพิ่มมากขึ้น
3. ผลเป็นชื่อเสียงที่ดี ผู้ได้ขยายกิจการในจำนวนผู้ทั้ง 74 รายนั้น ส่วนใหญ่ผู้จะนำเงินไปลงทุน ในการผลิตมากกว่าการขยายกิจการเนื่องจากเงินที่ให้กู้ยืม
4. ผลการดำเนินงาน พบว่ากลุ่มผู้ไม่มีการเรียนรู้เกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ยังไม่มีหรือนำภูมิปัญญาท้องถิ่น ของตนเองมาปรับปรุงเพื่อใช้ในการประกอบอาชีพขาดความเข้าใจในเรื่องของเศรษฐกิจแบบพอเพียงต้องการผลกำไรมาก โดยไม่คำนึงถึงต้นทุนที่สูงตามไปด้วย เป็นผลทำให้กิจการของตนไม่สามารถคงอยู่ได้ในภาวะที่เศรษฐกิจตกต่ำและจากการสัมภาษณ์ประชากรในหมู่บ้านพบว่าไม่มีการกลับคืนถิ่นของประชากร กลุ่มคนที่ทำงานอยู่ต่างถิ่น เมื่อกลับมาสู่เงินแล้วก็กลับไปดำเนินกิจการที่เดิม

สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พบว่า

1. เพื่อทราบกระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติบรรลุเป้าหมายมากเพียงใด

จากการประเมินพบว่า สมาชิกกองทุนหมู่บ้านได้กู้เงินกองทุนไปเพื่อพัฒนาอาชีพ และเป็นเงินทุนในการทำกิจการ เกิดการหมุนเวียนรายได้ การจ้างงาน มีดอกผลแล้วนำเงินมาชำระคืนให้กับกองทุน ทำให้เงินกองทุนเพิ่มขึ้น และนำเงินมาเป็นผลคืนแก่สมาชิก ผู้กู้เกิดกระบวนการเรียนรู้ในการดำเนินกิจการ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีการแก้ปัญหาในการดำเนินกิจการด้วยตนเอง เพิ่มศักยภาพให้กับตนเอง ทำให้เกิดเสนาธุรกิจพอเพียงในหมู่บ้านประชากรในหมู่บ้านรวมทั้งผู้นำหมู่บ้านก็ได้ให้ความสนใจนโยบายของรัฐบาลและมีความต้องการอยากให้มีการจัดตั้งกองทุนขึ้น เพราะในหมู่บ้านก็ได้มีกลุ่มองค์กรอยู่ก่อนแล้วจึงประสานความร่วมมือกันทั้งกำนัน ผู้ช่วย ครู และชาวบ้านรวมถึงพัฒนาการอำเภอ ได้มาให้ความรู้คำแนะนำในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านจนประสบความสำเร็จในปัจจุบัน การวางระบบโครงสร้างของกองทุนในการจัดการบริหาร มีการคัดเลือกและแต่งตั้งคณะกรรมการทั้ง 14 คน มีการแบ่งหน้าที่ ของคณะกรรมการและมีการประชุมคณะกรรมการเป็นประจำ การเปิดรับสมาชิก การจัดทำบัญชีและการให้เงินกู้ตามระเบียบข้อบังคับของกองทุน มีการจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุนอย่างยุติธรรม การเรียนรู้เพื่อพึ่งตนเองพบว่า ประชาชนในหมู่บ้านมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเองโดยใช้เศรษฐกิจพอเพียง และได้ใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านในการประกอบอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ในการประกอบอาชีพ ให้กับครอบครัวและชุมชน การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจพบว่า คณะกรรมการมีการชี้แนะให้ประชาชนเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนว่าเป็นของสมาชิกทุกคน ให้ช่วยกันจัดการบริหารกันเองได้

2. เพื่อทราบว่าปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบ ที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายดังกล่าวมีดังนี้

2.1 ปัจจัยด้านบวก

1. การมีกลุ่มองค์กรต่าง ๆ อยู่ก่อน
2. มีเงินทุนสะสมของหมู่บ้าน
3. การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุนของสมาชิกในหมู่บ้าน

2.2 ปัจจัยด้านลบ

1. การทำงานของคณะกรรมการบางส่วนขาดความรับผิดชอบต่อหน้าที่
2. สมาชิกบางส่วนไม่พอใจการตัดสินใจอนุมัติเงินกู้

3. เพื่อให้กระบวนการทำสารนิพนธ์เป็นกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ มีความเชื่อมโยง
ระหว่างกัน ภายในชุมชนท้องถิ่น ระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และระดับประเทศ

พบว่าในหมู่บ้านมีการจัดตั้งกลุ่มองค์กรและมีหน่วยงานต่าง ๆ ให้การส่งเสริมและพัฒนารับรู้
การดำเนินกิจกรรม และการเรียนรู้ระดับท้องถิ่น ตำบล ประเทศเพิ่มมากขึ้น

บทที่ 5

สรุป อธิบายผลและข้อเสนอแนะ

จากการติดตามผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหนองน้ำใส หมู่ที่ 1 สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

เพื่อทราบว่าการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด

- (1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านเพื่อพัฒนาอาชีพสร้างงานสร้างรายได้ให้กับสมาชิก
- (2) ส่งเสริมพัฒนาหมู่บ้าน ให้มีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน
- (3) เสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถและแก้ไขปัญหาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง
- (4) กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต
- (5) เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชน

2. วิธีดำเนินการ

- (1) ศึกษาเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- (2) ศึกษาวิธีการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน
- (3) ใช้ชีพีชีพอเดลวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้าน และกำหนดตัวบ่งชี้ ตลอดจนตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล
- (4) เก็บรวบรวมข้อมูล โดยอาศัยข้อมูลบางส่วนจากแบบ บร. บางส่วนหาจากการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม
- (5) ประมวลสังเคราะห์ข้อมูล
- (6) ลงมือเขียนจนสมบูรณ์แบบ

3. ผลการดำเนินงาน

3.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าได้แก่

- (1) นโยบายของรัฐบาล ประชาชนส่วนใหญ่เข้าใจเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาล
- (2) เงิน 1 ล้านบาท คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านได้นำไปจัดสรรตามระเบียบของกองทุนโดยแบ่งเป็น การกู้เพื่อพัฒนาอาชีพ เพื่อการสร้างงาน สร้างรายได้ ลดค่าใช้จ่าย เพื่อบรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วน
- (3) คณะกรรมการหมู่บ้าน มีส่วนแบ่งในการจัดตั้งกองทุนโดยเป็นส่วนหนึ่งของคณะกรรมการกองทุน
- (4) เงินที่ผู้กู้ชำระคืน ยังไม่มีการชำระคืนเนื่องจากกว่ายังไม่ถึงกำหนดระยะเวลา 1 ปี นับตั้งแต่วันที่ปล่อยกู้
- (5) ผู้สมัครขอกู้จำนวน 74 รายได้รับอนุมัติเงินกู้ทุกรายตามระเบียบ

4. อติปรายสรุปผลได้ดังนี้

4.1 การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านหนองน้ำใส บรรลุทั้ง 5 ข้อได้แก่

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การเกิดกองทุน กองทุนหมู่บ้านหนองน้ำใส เกิดจากความร่วมมือของคนในชุมชนและมีแนวโน้มที่คนในชุมชนจะมีส่วนร่วมมากขึ้น

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การมีระบบการบริหารกองทุน กองทุนหมู่บ้าน มีการจัดสร้างองค์กรอย่างชัดเจน มีการตั้งคณะกรรมการบริหารกองทุนและมีการแบ่งหน้าที่การทำงานถูกต้องมีระเบียบข้อบังคับของกองทุนชัดเจน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง กองทุนหมู่บ้านเปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอแต่ยังไม่ถึงขั้นพึ่งตนเองได้ทั้งหมดยังต้องอาศัยความร่วมมือจากชุมชนภายนอกอยู่

วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม คนในชุมชน กองทุนหมู่บ้านมีการร่วมตัวเป็นกลุ่มในการประกอบอาชีพ แต่กลุ่มไม่เข้มแข็ง

วัตถุประสงค์ข้อที่ 5 การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น คนในชุมชนมีความซื่อสัตย์ ร่วมมือร่วมใจ มีความสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน

4.2 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

4.2.1 ปัจจัยด้านบวก

(1) ประสบการณ์ของคนในชุมชนที่ประสบความล้มเหลวมามาก่อนจึงได้อาศัยเป็นบทเรียนที่ให้คนในชุมชนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และรวมตัวกันเป็นกลุ่มในการประกอบอาชีพเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาซ้ำซาก

(2) หมู่บ้านมีเงินสะสมของหมู่บ้านและมีการรวมกลุ่มองค์กรอยู่ก่อนแล้วทำให้มีประสบการณ์ในการบริหารกลุ่มองค์กรต่างๆ และนำมาปรับใช้กับการบริหารกองทุนให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

4.2.2 ปัจจัยด้านลบ

(1) คนในชุมชนยังมีสภาพเป็นลูกหนี้ของธนาคารและนายทุนซึ่งอัตราดอกเบี้ยค่อนข้างสูงทำให้ขาดเงินทุนหมุนเวียนเพราะเงินส่วนหนึ่งต้องนำไปชำระหนี้ ทำให้ไม่สามารถดำรงทุนให้เติบโตได้ในระยะเวลาอันสั้น

(2) คนในชุมชนบางส่วนไม่พึงพอใจในการตัดสินใจของคณะกรรมการ

4.3 การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

จากการปฏิบัติงานภาคสนามผู้วิจัยพบว่าสมาชิกผู้ประกอบอาชีพทางการเกษตรได้สร้างเครือข่ายของค์กรย่อยภายในชุมชน ได้แก่ กลุ่มกสิกรรมไร้สารพิษ กลุ่มทำไร่นาสวนผสม และกลุ่มอนุรักษ์พันธุ์ไก่พื้นเมือง เพื่อเสริมประสิทธิภาพและความแข็งแกร่งในการดำเนินโครงการตลอดจนการสร้างเครือข่ายกับองค์กรภายนอกชุมชน แต่ผู้ประกอบอาชีพค้าขายยังไม่มี การรวมกลุ่มเพื่อการเรียนรู้ เพื่อเสริมประสิทธิภาพและความแข็งแกร่งในการดำเนินโครงการ และยังไม่มีการสร้างเครือข่ายกับองค์กรภายนอกชุมชน

4.4 ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

คนในชุมชนรู้หน้าที่ของตนเอง กระบวนการสื่อสารหรือสื่อความเข้าใจแบบไม่เป็นทางการมีประสิทธิภาพ การอยู่ในชุมชนอย่างสันติ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน รักใคร่ปรองดองซึ่งกันและกัน แบ่งปันสิ่งของให้แกกัน

4.5 ผลโดยตรงและผลกระทบต่างๆ คือ

(1) ผลโดยตรง เมื่อเวลาผ่านไปสมาชิกที่กู้เงินไปดำเนินการสามารถก่อให้เกิดรายได้และสามารถนำเงินส่งคืนกองทุนทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยทำให้กองทุนเติบโตขึ้น

(2) ผลกระทบโดยตรง สมาชิกผู้กู้เงินไปดำเนินโครงการสามารถปลดปล่อยภาระหนี้สินได้ และเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพและสร้างฐานะทางเศรษฐกิจให้เข้มแข็งมากยิ่งขึ้น

(3) ผลกระทบโดยอ้อม วิถีชีวิตคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี และก่อให้เกิดสันติสุขในชุมชน

5. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุน

ข้อเสนอแนะข้อที่ 1 ระยะเวลาในการชำระเงินกู้ควรจะให้สั้นเป็น 4 งวดๆละ 3 เดือน เพื่อเงินจะได้มีการหมุนเวียนในกองทุนมากกว่านี้

ข้อเสนอแนะข้อที่ 2 การให้กู้ต้องรวมกลุ่มกันเพื่อจะได้เกิดองค์กรใหม่ๆ และสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุนให้มีการปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุน

ข้อเสนอแนะข้อที่ 1 กองทุนหมู่บ้านต้องมีเจ้าหน้าที่ประจำกองทุนอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 คน หรือมากกว่านี้ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่สมาชิกที่มาติดต่องาน

ข้อเสนอแนะข้อที่ 2 เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขข้อมูลต้องเรียกประชุมคณะกรรมการและสมาชิกทุกครั้ง

ข้อเสนอแนะนำเงินกู้ไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุน

ข้อเสนอแนะข้อที่ 1 ควรมีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารเกี่ยวกับการตลาดการประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับความต้องการของตลาดให้กลุ่มผู้กู้ได้นำไปพัฒนากิจกรรมของตนเอง

ข้อเสนอแนะข้อที่ 2 ควรมีการแนะนำเทคนิควิธีการใหม่ๆ ประกอบอาชีพให้กับกลุ่มผู้ประกอบอาชีพหรือกลุ่มสนใจทราบ

บรรณานุกรม

“กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง”. (ออนไลน์). 2545. (เข้าถึงที่

http://www.agri.cmu.ac.th/others/round_asknanser.html. (5 มกราคม 2545).

คณะกรรมการและสำนักพิมพ์. การพัฒนาที่ดินอำเภอเสี้ยว. “รายงานความเหมาะสมของดินเพื่อการปลูกพืชเศรษฐกิจ โครงการใช้ประโยชน์ที่ดินตามแผนการใช้ที่ดินอำเภอเสี้ยว จังหวัดนครราชสีมา ฉบับที่ 699”.กรกฎาคม 2545

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544 **คู่มือการดำเนินงานสำหรับคณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัดและอำเภอ เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง**

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544 **คู่มือสำหรับประชาชนเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. **ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544**. กรุงเทพฯ: บริษัท สหพัฒนการพิมพ์ จำกัด.

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านในนกระถิ่นศรีประทาน. 2544. **ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองน้ำใส**. นครราชสีมา.

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี . 2544. **“คู่มือนักศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต การจัดการและการประเมินโครงการ”**. นครราชสีมา.

ศาสตราจารย์ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2544. **รวมบทความทางการประเมินโครงการ**.

พิมพ์ครั้งที่ 6. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย:211-234.

ศึกษาธิการอำเภอเสี้ยว “แบบรายงานการศึกษาส่วนภูมิภาค ลาพธอติ (รศ.ก)ปีการศึกษา(2544).

สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ **“คู่มือสำหรับประชาชน”**, (2544)

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์,การประเมินโครงการประชุม;หลักการและการประยุกต์ใช้.

กรุงเทพมหานคร.พิมพ์ชนา,2525.